

Συλλογή της Νομολογίας

ΓΝΩΜΗ ΤΟΥ ΓΕΝΙΚΟΥ ΕΙΣΑΓΓΕΛΕΑ
NIILO JÄÄSKINEN
της 13ης Μαΐου 2014¹

Γνωμοδότηση 1/13

Αίτηση γνωμοδοτήσεως που υπέβαλε η Ευρωπαϊκή Επιτροπή

«Αίτηση γνωμοδοτήσεως δυνάμει του άρθρου 218, παράγραφος 11, ΣΛΕΕ — Παραδεκτό — Έννοια της “σχεδιαζόμενης συμφωνίας” — Διεθνείς συμφωνίες στον τομέα της δικαστικής συνεργασίας για αστικές υποθέσεις — Σύμβαση της Χάγης, της 25ης Οκτωβρίου 1980, για τα αστικά θέματα της διεθνούς απαγωγής παιδιών — Αποκλειστική ή συντρέχουσα αρμοδιότητα της Ευρωπαϊκής Ένωσης όσον αφορά την αποδοχή προσχωρήσεως τρίτου κράτους στη Σύμβαση — Σύναψη διεθνούς συμφωνίας δυνάμενης να επηρεάσει τους κοινούς κανόνες του δικαίου της Ένωσης ή να μεταβάλει το περιεχόμενό τους, κατά την έννοια του άρθρου 3, παράγραφος 2, ΣΛΕΕ — Τομέας που καλύπτεται ήδη σε μεγάλο βαθμό από κανόνες του δικαίου της Ένωσης — Κίνδυνος να θιγεί η ενιαία και ομοιόμορφη εφαρμογή των κανόνων του δικαίου της Ένωσης και της εύρυθμης λειτουργίας του συστήματος που καθιερώνεται με τους κανόνες αυτούς — Αλληλεπίδραση με τον κανονισμό (ΕΚ) 2201/2003»

Περιεχόμενα

I – Εισαγωγή	2
II – Το πλαίσιο της αιτήσεως γνωμοδοτήσεως	3
III – Η διαδικασία ενώπιον του Δικαστηρίου	5
IV – Επί του παραδεκτού	5
A – Επί του χαρακτηρισμού των πράξεων που αποτελούν το αντικείμενο της αιτήσεως γνωμοδοτήσεως	6
B – Επί των συμβαλλομένων μερών στις υπό κρίση διεθνείς συμφωνίες	8
Γ – Επί του σταδίου προόδου των διαδικασιών για τη σύναψη των υπό κρίση διεθνών συμφωνιών	10
V – Επί της ουσίας	13

¹ — Γλώσσα του πρωτοτύπου: η γαλλική.

A —	Εισαγωγικές παρατηρήσεις.....	13
B —	Επί των κριτηρίων για την οριοθέτηση της αποκλειστικής εξωτερικής αρμοδιότητας της Ένωσης που απορρέουν από την προγενέστερη της ΣΛΕΕ νομολογίας	15
Γ —	Επί του αν εξακολουθούν να ισχύουν οι νομολογιακές αρχές αυτές κατόπιν της θέσεως σε ισχύ της ΣΛΕΕ	17
Δ —	Επί της εφαρμογής εν προκειμένω των κριτηρίων σχετικά με τον επηρεασμό των κοινών κανόνων	19
	1. Τα χαρακτηριστικά γνωρίσματα των υπό κρίση διεθνών συμφωνιών	20
	2. Η ύπαρξη κοινών κανόνων στον τομέα που καλύπτεται από τις διεθνείς συμφωνίες	21
	3. Ο κίνδυνος επηρεασμού των κοινών αυτών κανόνων από τις εν λόγω διεθνείς συμφωνίες	24
VI —	Πρόταση	28

I – Εισαγωγή

1. Η παρούσα γνώμη έχει ως αντικείμενο την αίτηση γνωμοδοτήσεως που υπέβαλε η Ευρωπαϊκή Επιτροπή προς το Δικαστήριο, δυνάμει του άρθρου 218, παράγραφος 11, ΣΛΕΕ². Στην υπό κρίση υπόθεση, ζητείται από το Δικαστήριο να διευκρινίσει εάν η αποδοχή της προσχωρήσεως τρίτου κράτους στη Σύμβαση της Χάγης, της 25ης Οκτωβρίου 1980, για τα αστικά θέματα της διεθνούς απαγωγής παιδιών (στο εξής: Σύμβαση της Χάγης του 1980)³ εμπίπτει στην αποκλειστική αρμοδιότητα της Ευρωπαϊκής Ένωσης. Το ερώτημα τίθεται, ιδίως, λαμβανομένων υπόψη των τροποποιήσεων που εισήχθησαν με τη Συνθήκη της Λισσαβώνας όσον αφορά την κατανομή των αρμοδιοτήτων μεταξύ της Ένωσης και των κρατών μελών της, την οποία καλείται το Δικαστήριο να διευκρινίσει.

2. Εκ προοιμίου, πρέπει να διευκρινισθεί ότι συμβαλλόμενα μέρη στη Σύμβαση της Χάγης του 1980 είναι καθένα από τα κράτη μέλη της Ένωσης και όχι η ίδια η Ένωση, δεδομένου ότι η Σύμβαση δεν επιτρέπει την προσχώρηση διεθνών οργανισμών. Εντούτοις, η Επιτροπή έκρινε ότι η δυνατότητα αποδοχής της προσχωρήσεως τρίτων κρατών στη Σύμβαση αυτή, όπως προβλέπεται στο άρθρο της 38, εμπίπτει στην αποκλειστική εξωτερική αρμοδιότητα της Ένωσης και ότι ήταν, επομένως, απαραίτητο τα κράτη μέλη να προβούν σε αυτή όχι μεμονωμένα και εξ ιδίου ονόματος αλλά συγχρόνως και προς το συμφέρον της Ένωσης. Οι προτάσεις αποφάσεων του Συμβουλίου που υπέβαλε σχετικώς η Επιτροπή απερρίφθησαν από τη μεγάλη πλειονότητα των κρατών μελών, πρέπει δε να διευκρινιστεί ότι τα περισσότερα εξ αυτών είχαν ήδη αποδεχθεί την προσχώρηση τουλάχιστον ενός εκ των τρίτων αυτών κρατών.

2 — Πρόκειται για την πρώτη γνώμη που δημοσιεύεται κατόπιν της αναθεωρήσεως του Κανονισμού Διαδικασίας του Δικαστηρίου, στον οποίον προβλέπεται πλέον ότι ένας μόνο γενικός εισαγγελέας και όχι το σύνολο των γενικών εισαγγελέων πρέπει να τυγχάνει ακρόασης στο πλαίσιο της διαδικασίας για την έκδοση γνωμοδοτήσεως (βλέπε αιτιολογική σκέψη 5 και άρθρα 196 επ. του εν λόγω κανονισμού).

3 — Το κείμενο και σχετικές δημοσιεύσεις (ιδίως η επεξηγηματική έκθεση του E. Pérez-Vera) είναι διαθέσιμα στη διαδικτυακή διεύθυνση http://www.hcch.net/index_fr.php?act=conventions.text&cid=24.

3. Για να δικαιολογήσει την προσέγγισή της, η οποία αμφισβητήθηκε τόσο από το Συμβούλιο της Ευρωπαϊκής Ένωσης όσο και από το σύνολο σχεδόν των κρατών μελών που υπέβαλαν παρατηρήσεις στην υπό κρίση υπόθεση⁴, η Επιτροπή, υποστηριζόμενη από το Ευρωπαϊκό Κοινοβούλιο, διατείνεται ότι το ζήτημα που τίθεται εν προκειμένω είναι η σύναψη διεθνούς συμφωνίας δυνάμενης να επηρεάσει τους κοινούς κανόνες του δικαίου της Ένωσης ή να μεταβάλλει το περιεχόμενό τους, κατά την έννοια του άρθρου 3, παράγραφος 2, ΣΛΕΕ.

4. Ειδικότερα, τίθεται κίνδυνος εφαρμογής εκ παραλλήλου, ακόμη και συγκρούσεως, με τον κανονισμό (ΕΚ) 2201/2003 του Συμβουλίου, της 27ης Νοεμβρίου 2003, για τη διεθνή δικαιοδοσία και την αναγνώριση και εκτέλεση αποφάσεων σε γαμικές διαφορές και διαφορές γονικής μέριμνας ο οποίος καταργεί τον κανονισμό (ΕΚ) 1347/2000⁵ (στο εξής: κανονισμός Βρυξέλλες Ια). Πράγματι, το καθ' ύλην πεδίο εφαρμογής του εν λόγω κανονισμού συμπίπτει εν μέρει με εκείνο της Συμβάσεως της Χάγης του 1980, δεδομένου ότι περιέχει επίσης διατάξεις σχετικά με τη διασυνοριακή απαγωγή παιδιών, ορισμένες εκ των οποίων παραπέμπουν στη Σύμβαση αυτή. Στο πλαίσιο αυτό, τίθεται το ερώτημα κατά πόσον τα κριτήρια εκτιμήσεως του κινδύνου επηρεασμού των κοινών κανόνων από διεθνή συμφωνία, τα οποία έχει ορίσει το Δικαστήριο στη νομολογία του πριν τεθεί σε ισχύ η ΣΛΕΕ εξακολουθούν να έχουν σημασία στην προκειμένη υπόθεση.

5. Εν πάση περιπτώσει, το Δικαστήριο θα πρέπει, προτού προσδιορίσει εάν η Ένωση έχει αποκλειστική ή συντρέχουσα εξωτερική αρμοδιότητα για να αποδεχθεί την προσχώρηση τρίτου κράτους στην εν λόγω Σύμβαση, να εξετάσει κατά πόσον η αίτηση γνωμοδοτήσεως είναι παραδεκτή, ζήτημα επί του οποίου υφίστανται σοβαρές αμφιβολίες.

6. Προς τούτου, πρέπει, καταρχάς, να διακριβωθεί εάν οι νομικές πράξεις που αποτελούν το αντικείμενο της αιτήσεως γνωμοδοτήσεως συνιστούν πράγματι «συμφωνίες» εμπίπτουσες στο άρθρο 218, παράγραφος 11, ΣΛΕΕ, δοθέντος ότι οι πράξεις αυτές είναι ασυνήθεις, τόσο ως προς τη φύση τους όσο και ως προς τα συμβαλλόμενα μέρη τους, καθόσον πρόκειται για σειρά δηλώσεων αποδοχής της προσχωρήσεως τρίτων κρατών στην εν λόγω Σύμβαση, οι οποίες υποβάλλονται από τα κράτη μέλη και όχι από την ίδια την Ένωση. Σε περίπτωση καταφατικής απαντήσεως και με γνώμονα το ανωτέρω πραγματικό πλαίσιο, θα πρέπει εν συνεχεία να καθορισθεί αν οι εν λόγω συμφωνίες εξακολουθούν να είναι «σχεδιαζόμενες», κατά την έννοια της εν λόγω διατάξεως και, ως εκ τούτου, κατά πόσον δύναται το Δικαστήριο να παράσχει λυσιτελώς γνωμοδότηση.

II – Το πλαίσιο της αιτήσεως γνωμοδοτήσεως

7. Η Σύμβαση της Χάγης του 1980, η οποία τέθηκε σε ισχύ την 1η Δεκεμβρίου 1983, έχει ως σκοπό, κατά το άρθρο της 1, «να διασφαλίσει την άμεση επιστροφή των παιδιών που μετακινήθηκαν ή κατακρατήθηκαν παράνομα σε ένα από τα συμβαλλόμενα κράτη» και «να διασφαλίσει ότι τα δικαιώματα επιμέλειας και επικοινωνίας που υφίστανται κατά το δίκαιο ενός από τα συμβαλλόμενα κράτη θα είναι σεβαστά και στα άλλα συμβαλλόμενα κράτη».

8. Μεταξύ 2007 και 2011, οκτώ κράτη μη μέλη της Ένωσης, συγκεκριμένα δε η Δημοκρατία της Αρμενίας, η Δημοκρατία της Αλβανίας, η Δημοκρατία των Σεϋχελλών, το Βασίλειο του Μαρόκου, η Δημοκρατία της Γκαμπόν, η Δημοκρατία της Σιγκαπούρης, το Πριγκιπάτο της Ανδόρρας και η Ρωσική Ομοσπονδία κατέθεσαν, διαδοχικώς, πράξεις προσχωρήσεως στην εν λόγω Σύμβαση⁶.

4 — Μόνο η Ιταλική Κυβέρνηση τάσσεται υπέρ της αποκλειστικής αρμοδιότητας της Ένωσης, σε αντίθεση με τις περίπου είκοσι άλλες κυβερνήσεις που έχουν υποβάλει τις παρατηρήσεις τους επί της ουσίας, σε ορισμένες περιπτώσεις επικουρικώς.

5 — ΕΕ L 338, σ. 1.

6 — Αντιστοίχως, την 1η Μαρτίου 2007, την 4η Μαΐου 2007, την 27η Μαΐου 2008, την 9η Μαρτίου 2010, την 6η Δεκεμβρίου 2010, την 28η Δεκεμβρίου 2010, την 6η Απριλίου 2011 και την 28η Ιουλίου 2011.

9. Κάθε κράτος που έχει προσχωρήσει στη Σύμβαση της Χάγης του 1980 δεσμεύεται από αυτήν, σύμφωνα με τους όρους που διατυπώνονται στα τρία πρώτα εδάφια του άρθρου της 38⁷. Εντούτοις, όπως προκύπτει από το τέταρτο και πέμπτο εδάφιο του άρθρου 38, η προσχώρηση νέου κράτους υπόκειται σε διαδικασία αποδοχής, παράγοντας ως εκ τούτου αποτελέσματα μόνο στις σχέσεις μεταξύ του προσχωρούντος κράτους και των συμβαλλόμενων κρατών που έχουν δηλώσει ότι αποδέχονται την προσχώρηση αυτή⁸.

10. Παρότι συμβαλλόμενα μέρη στη Σύμβαση της Χάγης του 1980 είναι μόνο κράτη μέλη και όχι η Ένωση, η Επιτροπή έκρινε, εντούτοις, ότι το ζήτημα της διεθνούς απαγωγής παιδιών εμπίπτει στην αποκλειστική εξωτερική αρμοδιότητα της Ένωσης, λόγω της εκδόσεως του κανονισμού Βρυξέλλες Ια και της ενσωματώσεως του περιεχομένου της Συμβάσεως στον εν λόγω κανονισμό. Ως εκ τούτου, ενέκρινε, στις 21 Δεκεμβρίου 2011, οκτώ προτάσεις αποφάσεων του Συμβουλίου σχετικά με τις δηλώσεις αποδοχής από τα κράτη μέλη, προς το συμφέρον της Ένωσης, της προσχωρήσεως καθεμίας από τις εν λόγω οκτώ τρίτες χώρες στη Σύμβαση⁹.

11. Το Ευρωπαϊκό Κοινοβούλιο ενστερνίστηκε τις προτάσεις αυτές¹⁰. Αντιθέτως, οι εκπρόσωποι της πλειονότητας των κρατών μελών στο Συμβούλιο αντιτάχθηκαν στις προτάσεις αυτές. Ισχυρίστηκαν ότι δεν υφίστατο, εκ μέρους του Συμβουλίου, η νομική υποχρέωση να τις εγκρίνει, καθόσον μια δήλωση αποδοχής τρίτων κρατών στη Σύμβαση της Χάγης του 1980 δεν εμπίπτει, κατά την άποψή τους, στην αποκλειστική εξωτερική αρμοδιότητα της Ένωσης, δοθέντος ότι η Σύμβαση αυτή είναι πρωτίστως πράξη διμερούς συνεργασίας μεταξύ των συμβαλλομένων κρατών¹¹. Συνεπώς, το Συμβούλιο δεν υιοθέτησε τις εν λόγω προτάσεις.

12. Εξάλλου, τα περισσότερα κράτη μέλη προέβησαν σε μεμονωμένες δηλώσεις αποδοχής μίας ή περισσότερων εκ των εν λόγω προσχωρήσεων, για ορισμένες μάλιστα από αυτές σε ημερομηνία κατά πολύ προγενέστερη των προαναφερθεισών προτάσεων της Επιτροπής¹².

7 — Τα εδάφια αυτά προβλέπουν ότι «[κ] άθε άλλο κράτος μπορεί να προσχωρήσει στη Σύμβαση», ότι «[τ]ο έγγραφο της προσχώρησης θα κατατεθεί στο Υπουργείο Εξωτερικών του Βασιλείου των Κάτω Χωρών» και ότι «[η] Σύμβαση θα τεθεί σε ισχύ στο κράτος που προσχωρεί την πρώτη ημέρα του τρίτου ημερολογιακού μήνα μετά την κατάθεση του εγγράφου προσχώρησης».

8 — Σύμφωνα με τη διατύπωση του τέταρτου και πέμπτου εδαφίου, «[η] προσχώρηση δεν έχει αποτελέσματα παρά μόνο στις σχέσεις μεταξύ του προσχωρούντος κράτους και των συμβαλλόμενων κρατών που δηλώνουν ότι αποδέχονται αυτήν την προσχώρηση. Μια τέτοια δήλωση πρέπει επίσης να γίνει από κάθε κράτος που επικυρώνει, αποδέχεται ή εγκρίνει τη Σύμβαση μετά την προσχώρηση. Η δήλωση αυτή θα κατατεθεί στο Υπουργείο Εξωτερικών του Βασιλείου των Κάτω Χωρών. Το Υπουργείο αυτό θα αποστείλει διά της διπλωματικής οδού επικυρωμένο αντίγραφο σε καθένα από τα συμβαλλόμενα κράτη» και «[η] Σύμβαση τίθεται σε ισχύ, μεταξύ του προσχωρούντος κράτους και του κράτους που δήλωσε ότι αποδέχεται την προσχώρηση, την πρώτη ημέρα του τρίτου ημερολογιακού μήνα μετά την κατάθεση της δήλωσης αποδοχής».

9 — Οι οκτώ αυτές προτάσεις αποφάσεων, οι οποίες επισυνάπτονται στην αίτηση γνωμοδοτήσεως, αφορούσαν την προσχώρηση στην εν λόγω Σύμβαση των εξής χωρών, με αριθμητική σειρά, «της Γκαμπόν» [COM(2011) 904 τελικό], «της Ανδόρρας» [COM(2011) 908 τελικό], «των Σεϋχελών» [COM(2011) 909 τελικό], «της Ρωσικής Ομοσπονδίας» [COM(2011) 911 τελικό], «της Αλβανίας» [COM(2011) 912 τελικό], «της Σιγκαπούρης» [COM(2011) 915 τελικό], «του Μαρόκου» [COM(2011) 916 τελικό] και «της Αρμενίας» [COM(2011) 917 τελικό]. Όλες οι προτάσεις προέβλεπαν ότι τα κράτη μέλη πρέπει να καταθέσουν, προς το συμφέρον της Ένωσης, συγχρόνως και το αργότερο δύο μήνες μετά την έκδοση της προτάσεως, δήλωση αποδοχής της προσχωρήσεως του οικείου προσχωρούντος τρίτου κράτους.

10 — Ψήφισμα 2012/2791(RSP) του Ευρωπαϊκού Κοινοβουλίου, της 22ας Νοεμβρίου 2012, σχετικά με τη δήλωση αποδοχής από τα κράτη μέλη, προς το συμφέρον της Ευρωπαϊκής Ένωσης, της προσχώρησης οκτώ τρίτων χωρών στη σύμβαση της Χάγης του 1980 για τα αστικά θέματα της διεθνούς απαγωγής παιδιών.

11 — Lambreth, I., «Les aspects institutionnels de la dimension externe de la coopération judiciaire civile», σε *La dimension externe de l'espace de liberté, de sécurité et de justice au lendemain de Lisbonne et de Stockholm: un bilan à mi-parcours*, επιμέλεια M. Dony, Éditions de l'Université de Bruxelles, Βρυξέλλες, 2012, σ. 12 επ., σημείο 17.

12 — Παραδείγματος χάριν, η Δημοκρατία της Λεττονίας αποδέχτηκε την προσχώρηση της Δημοκρατίας της Αλβανίας αρχής γενομένης από την 3η Ιουλίου 2007. Η κατάσταση των προσχωρήσεων στη Σύμβαση της Χάγης του 1980, καθώς και ο αναλυτικός κατάλογος των δηλώσεων αποδοχής των προσχωρήσεων αυτών είναι διαθέσιμες αντιστοίχως στους ιστοτόπους: http://www.hcch.net/index_fr.php?act=conventions.status&cid=24 και http://www.hcch.net/index_fr.php?act=publications.details&pid=3282&dtid=36. Όπως προκύπτει, και άλλα τρίτα κράτη προσχώρησαν στη Σύμβαση μετά την προσχώρηση της Ρωσικής Ομοσπονδίας, έναντι των οποίων τίθεται το ίδιο ζήτημα με αυτό που εγείρεται με την υπό κρίση αίτηση γνωμοδοτήσεως.

13. Στο πλαίσιο αυτό, η Επιτροπή έκρινε σκόπιμο να υποβάλει στο Δικαστήριο, δυνάμει του άρθρου 218, παράγραφος 11, ΣΛΕΕ, την υπό κρίση αίτηση γνωμοδοτήσεως, η οποία κατατέθηκε την 21η Ιουνίου 2013, και να θέσει το εξής ερώτημα:

«Εμπίπτει η αποδοχή της προσχωρήσεως τρίτης χώρας στη [Σύμβαση της Χάγης του 1980] στην αποκλειστική αρμοδιότητα της Ένωσης;»

III – Η διαδικασία ενώπιον του Δικαστηρίου

14. Γραπτές παρατηρήσεις κατέθεσαν η Επιτροπή, το Ευρωπαϊκό Κοινοβούλιο και το Συμβούλιο, καθώς και η Τσεχική, η Γερμανική, η Εσθονική, η Ιρλανδική, η Ελληνική, η Ισπανική, η Γαλλική, η Ιταλική, η Κυπριακή, η Λεττονική, η Λιθουανική, η Αυστριακή, η Πολωνική, η Πορτογαλική, η Ρουμανική, η Σλοβακική, η Φινλανδική, η Σουηδική Κυβέρνηση και η Κυβέρνηση του Ηνωμένου Βασιλείου.

15. Το Δικαστήριο έθεσε ερώτηση στην οποία ζητήθηκε γραπτή απάντηση σχετικά με τον ενδεχόμενο αντίκτυπο του ειδικού καθεστώτος του Βασιλείου της Δανίας επί της παρούσας υποθέσεως¹³. Η Επιτροπή, το Ευρωπαϊκό Κοινοβούλιο και το Συμβούλιο, καθώς και η Τσεχική, η Δανική, η Ισπανική, η Γαλλική και η Πολωνική Κυβέρνηση κατέθεσαν τις απαντήσεις τους.

16. Κατά την επ' ακροατηρίου συζήτηση, που διεξήχθη την 1η Απριλίου 2014, παρέστησαν οι εκπρόσωποι της Επιτροπής, του Ευρωπαϊκού Κοινοβουλίου και του Συμβουλίου, καθώς και της Τσεχικής, της Δανικής, της Γερμανικής, της Ελληνικής, της Ισπανικής, της Γαλλικής, της Ιταλικής, της Λεττονικής, της Πολωνικής, της Ρουμανικής, της Φινλανδικής, της Σουηδικής Κυβερνήσεως και της Κυβερνήσεως του Ηνωμένου Βασιλείου.

IV – Επί του παραδεκτού

17. Το Συμβούλιο και έντεκα κράτη μέλη που υπέβαλαν γραπτές παρατηρήσεις¹⁴ εκφράζουν αμφιβολίες ως προς το παραδεκτό της υπό κρίση αιτήσεως γνωμοδοτήσεως, το οποίο ορισμένα αμφισβητούν ρητώς, ενώ η Επιτροπή και το Ευρωπαϊκό Κοινοβούλιο διαφωνούν με την άποψη αυτή. Φρονώ ότι η αίτηση αυτή θα πρέπει να κριθεί μόνον εν μέρει παραδεκτή, για τους λόγους που θα εκθέσω κατωτέρω.

18. Από το άρθρο 218, παράγραφος 11, ΣΛΕΕ, προκύπτει ότι η Επιτροπή¹⁵ μπορεί να ζητήσει από το Δικαστήριο να γνωμοδοτήσει επί όλων των θεμάτων που σχετίζονται με τη «συμβατότητα [...] με τις συνθήκες» μιας «σχεδιαζόμενης [διεθνούς]¹⁶ συμφωνίας» και ότι «εάν η γνώμη του Δικαστηρίου είναι αρνητική, η σχεδιαζόμενη συμφωνία μπορεί να τεθεί σε ισχύ μόνο εφόσον τροποποιηθεί, ή εάν αναθεωρηθούν οι Συνθήκες».

13 — Δυνάμει του πρωτοκόλλου (αριθ. 22) σχετικά με τη θέση της Δανίας, το οποίο προσαρτάται στις Συνθήκες ΕΕ και ΛΕΕ, το εν λόγω κράτος μέλος δεν συμμετέχει στη θέσπιση μέτρων που προτείνονται βάσει του τρίτου μέρους, τίτλος V, της ΣΛΕΕ, σχετικά με τον χώρο ελευθερίας, ασφάλειας και δικαιοσύνης, και ιδίως βάσει του κεφαλαίου 3 σχετικά με τη δικαστική συνεργασία σε αστικές υποθέσεις, με αποτέλεσμα να μη δεσμεύεται από τον κανονισμό Βρυξέλλες Ια ούτε να υπόκειται στην εφαρμογή του (αιτιολογική σκέψη 31 και άρθρο 2, παράγραφος 3, του κανονισμού αυτού).

14 — Συγκεκριμένα, η Τσεχική, η Γερμανική, η Εσθονική, η Ελληνική, η Γαλλική, η Κυπριακή, η Λεττονική, η Λιθουανική, η Αυστριακή, η Πολωνική και η Ρουμανική Κυβέρνηση. Επιπλέον, η Φινλανδική Κυβέρνηση διευκρινίζει μεν ότι δεν προτίθεται να προβάλει τυπικός ένσταση απαραδέκτου, φρονεί, εντούτοις, ότι η προβλεπόμενη στο άρθρο 258 ΣΛΕΕ διαδικασία λόγω παραβάσεως θα ήταν περισσότερη ενδεδειγμένη για την εξέταση του ζητήματος που τίθεται εν προκειμένω.

15 — Όπως και ένα κράτος μέλος, το Ευρωπαϊκό Κοινοβούλιο ή το Συμβούλιο.

16 — Ο χαρακτηρισμός «διεθνής» δεν μνημονεύεται μεν στην εν λόγω παράγραφο 11, μπορεί, εντούτοις, να συναχθεί από το ότι το άρθρο 218 περιλαμβάνεται στον τίτλο V του πέμπτου μέρους της ΣΛΕΕ, το οποίο φέρει τον τίτλο «Διεθνείς συμφωνίες».

19. Κατά πάγια νομολογία του Δικαστηρίου, το περιεχόμενο της οποίας ενσωματώθηκε στο άρθρο 196, παράγραφος 2, του Κανονισμού Διαδικασίας του Δικαστηρίου, η γνωμοδότηση μπορεί να αφορά τόσο το εάν η σύναψη τέτοιας συμφωνίας είναι συμβατή με τους κανόνες ουσιαστικού δικαίου της Ένωσης¹⁷ όσο και το εάν η προς σύναψη συμφωνία εμπίπτει ή όχι στη σφαίρα των αρμοδιοτήτων της Ένωσης¹⁸, όπως συμβαίνει εν προκειμένω.

A — Επί του χαρακτηρισμού των πράξεων που αποτελούν το αντικείμενο της αιτήσεως γνωμοδοτήσεως

20. Το πρώτο ερώτημα που τίθεται, εν προκειμένω, είναι εάν το άρθρο 218, παράγραφος 11, ΣΛΕΕ έχει εφαρμογή επί πράξεων όπως αυτές που αποτελούν το αντικείμενο της αιτήσεως γνωμοδοτήσεως¹⁹.

21. Κατ' αρχάς, θα πρέπει να σημειωθεί ότι το υπό κρίση εν προκειμένω ζήτημα δεν είναι επ' ουδενί η διαπραγμάτευση ή η σύναψη ούτε η αναθεώρηση αφεαυτής της Συμβάσεως της Χάγης του 1980. Το ζήτημα άπτεται αποκλειστικά της εφαρμογής του άρθρου 38 της Συμβάσεως και της ασκήσεως από τα ήδη συμβαλλόμενα στη Σύμβαση κράτη, του προνομίου που τους απονέμει το άρθρο αυτό και με το οποίο τους παρέχεται η δυνατότητα να αποδέχονται ή όχι να δεσμευτούν έναντι των νέων προσχωρούντων κρατών. Άλλως ειπείν, το ερώτημα που τίθεται από την Επιτροπή αφορά, κατ' ουσίαν, την κατανομή των αρμοδιοτήτων μεταξύ της Ένωσης και των κρατών μελών όχι όσον αφορά την τροποποίηση του καθ' ύλην πεδίου εφαρμογής της Συμβάσεως της Χάγης του 1980, αλλά μόνον όσον αφορά τη διεύρυνση του εδαφικού πεδίου εφαρμογής της.

22. Για να αντιταχθεί στο παραδεκτό της υπό κρίση αιτήσεως γνωμοδοτήσεως, η Γερμανική Κυβέρνηση υποστηρίζει ότι, κατά την κυριολεκτική της έννοια, η συμφωνία προαπαιτεί κατ' ανάγκη τη σύμπτωση δύο δηλώσεων βουλήσεως. Υποστηρίζει ότι η προσχώρηση τρίτου κράτους στη Σύμβαση της Χάγης του 1980, αφενός, και η δήλωση αποδοχής της προσχωρήσεως από ένα συμβαλλόμενο κράτος, αφετέρου, δεν πληρούν την απαίτηση αυτή, τούτο δε ακόμη και αν γίνει δεκτό ότι τα δύο αυτά στοιχεία αποτελούν αδιαίρετο σύνολο²⁰, δεδομένου ότι οι πράξεις αυτές δεν τελούν σε συμβατική σχέση αμοιβαιότητας²¹.

23. Φρονώ ότι το, αμιγώς θεωρητικής φύσεως, επιχείρημα αυτό πρέπει να απορριφθεί. Συγκεκριμένα, από τη νομολογία του Δικαστηρίου προκύπτει ότι το Δικαστήριο έχει εξ αρχής και κατά πάγιο τρόπο επιλέξει να υιοθετήσει μια ευρεία και μη τυπολατρική αντίληψη του είδους των διεθνών συμφωνιών που θα μπορούσαν να οδηγήσουν στην κίνηση διαδικασίας γνωμοδοτήσεως²².

17 — Γνωμοδοτήσεις 1/75 (EU:C:1975:145, ιδίως σ. 1360) και 1/78 (EU:C:1979:224, σκέψη 30).

18 — Βλ, ιδίως, γνωμοδοτήσεις 2/91 (EU:C:1993:106, σημείο 3) και 1/08 (EU:C:2009:739, σκέψεις 107 έως 109).

19 — Τονίζω ότι, αντιθέτως προς ό,τι υπονοείται στις παρατηρήσεις του Συμβουλίου σχετικά με το παραδεκτό της αιτήσεως γνωμοδοτήσεως, αντικείμενο της παρούσας διαδικασίας δεν είναι οι προτάσεις αποφάσεως τις οποίες αυτό απέρριψε, αλλά οι διεθνείς συμφωνίες που έχουν συναφθεί από τα κράτη μέλη και τις οποίες αφορούσαν οι προτάσεις αυτές.

20 — Κατά το Ευρωπαϊκό Κοινοβούλιο, η αίτηση προσχωρήσεως τρίτης χώρας και η αποδοχή της από την Ένωση, η οποία θα ενεργοποιήσει την εφαρμογή της Συμβάσεως αυτής στις σχέσεις μεταξύ του κράτους και της Ένωσης, συνιστούν *από κοινού* διεθνή δέσμευση έχουσα υποχρεωτική ισχύ, η οποία συνιστά, επομένως, διεθνή συμφωνία, κατά την έννοια του άρθρου 218 ΣΛΕΕ.

21 — Η κυβέρνηση αυτή υποστηρίζει ότι η κατά το άρθρο 38 της Συμβάσεως της Χάγης του 1980 δήλωση αποδοχής δεν αποτελεί συστατικό μέρος μιας συμφωνίας προσχωρήσεως, καθόσον από μόνη την κατάθεση της πράξεως προσχωρήσεως και την παρέλευση των τριών μηνών απορρέουν δικαιώματα και υποχρεώσεις από την εν λόγω Σύμβαση έναντι του νέου συμβαλλόμενου κράτους, περιλαμβανομένης της υποχρεώσεως να ορίσει κεντρική αρχή, σύμφωνα με το άρθρο 6.

22 — Στη γνωμοδότηση 1/75 (EU:C:1975:145) το Δικαστήριο διευκρίνισε ότι η αίτηση γνωμοδοτήσεως μπορεί να αφορά «κάθε ανάληψη υποχρεώσεως από υποκείμενα του διεθνούς δικαίου που να είναι δεσμευτική, ανεξάρτητα από τον τυπικό της χαρακτηρισμό» (η υπογράμμιση δική μου). Βλ. επίσης γνωμοδότηση 2/92 (EU:C:1995:83, σκέψη 8).

24. Επιπλέον, κατά το άρθρο 15, σημείο α', της Συμβάσεως της Βιέννης για το δίκαιο των συνθηκών²³ (στο εξής: Σύμβαση της Βιέννης), η συναίνεση κράτους να δεσμευτεί από συνθήκη μπορεί να εκφραστεί εγκύτως με προσχώρηση, εφόσον το προβλέπει η συνθήκη αυτή. Τούτο προβλέπεται, εξάλλου, και στην περίπτωση της Συμβάσεως της Χάγης του 1980.

25. Πράγματι, με το άρθρο 38 της Συμβάσεως της Χάγης του 1980 καθιερώνεται σύστημα ανταλλαγής δηλώσεων βουλήσεως που παράγει αποτελέσματα μόνο μεταξύ των μερών, δεδομένου ότι, κατά το γράμμα της διατάξεως αυτής, η προσχώρηση στην εν λόγω Σύμβαση παράγει αποτελέσματα μόνον όσον αφορά τις σχέσεις μεταξύ του προσχωρούντος κράτους και των συμβαλλομένων κρατών που δηλώνουν ότι αποδέχονται την προσχώρηση αυτή. Το εν λόγω απλουστευμένο σύστημα διαφέρει, ως προς τούτο, από τους κλασικούς τρόπους προσχωρήσεως σε πολυμερή σύμβαση. Εντούτοις, είναι σύμφωνο με τις απαιτήσεις της Συμβάσεως της Βιέννης, ειδικότερα δε με εκείνες που διατυπώνονται στο άρθρο 11 αυτής²⁴.

26. Η ιδιαιτερότητα της Συμβάσεως της Χάγης του 1980 έγκειται, επομένως, στο γεγονός ότι η προσχώρηση δεν έχει πολυμερή χαρακτήρα, καθόσον είναι αναγκαία η αποδοχή της προσχωρήσεως από καθένα από τα ήδη συμβαλλόμενα κράτη και τα αποτελέσματα τυχόν αποδοχής περιορίζονται στις σχέσεις μεταξύ των δύο οικείων κρατών. Συγκεκριμένα, η εν λόγω απλουστευμένη διαδικασία για τη σύναψη κάθε νέας συμφωνίας προσχωρήσεως δημιουργεί μια δέσμη διμερών σχέσεων διεθνούς δικαίου, περιεχόμενο των οποίων είναι εκείνο της Συμβάσεως της Χάγης του 1980²⁵. Στόχος του μηχανισμού αυτού είναι να παρέχει στα συμβαλλόμενα μέρη τη δυνατότητα να καθορίζουν τα κράτη έναντι των οποίων αποδέχονται να δεσμεύονται δυνάμει της Συμβάσεως αυτής, η οποία είναι πανομοιότυπη με τη δυνατότητα επιλογής που είχαν κατά την αρχική σύναψή της.

27. Πάντως, ο εν λόγω ειδικός μηχανισμός, ο οποίος είναι απολύτως σύμφωνος με την αρχή της συμβατικής ελευθερίας που διέπει το δίκαιο των συνθηκών, δεν αναιρεί το γεγονός ότι με την πράξη προσχωρήσεως και τη δήλωση αποδοχής της δημιουργείται αμοιβαία συμβατική σχέση μεταξύ των δύο οικείων κρατών, η οποία μπορεί, κατά συνέπεια, να θεωρηθεί ως συνιστώσα αφεαυτής πραγματική διεθνή «συμφωνία», κατά την έννοια του άρθρου 218, παράγραφος 11, ΣΛΕΕ, με αποτέλεσμα να παρέλκει, εν προκειμένω, η εξέταση του αυτοτελούς ή παρεπόμενου χαρακτήρα της δηλώσεως αυτής σε σχέση με το κείμενο της Συμβάσεως της Χάγης του 1980.

28. Ως εκ τούτου, λαμβανομένων υπόψη τόσο του αντικείμενου όσο και της φύσεως των νομικών πράξεων που αποτελούν το αντικείμενο της αιτήσεως γνωμοδοτήσεως, το ερώτημα που τίθεται εν προκειμένω μπορεί να αφορά το πεδίο εφαρμογής του άρθρου 218, παράγραφος 11, ΣΛΕΕ.

23 — Σύμβαση που εγκρίθηκε την 23η Μαΐου 1969 και τέθηκε σε ισχύ την 27η Ιανουαρίου 1980 (*Recueil des traités des Nations Unies*, τόμος 1155, σ. 331). Για τις «συνθήκες απλουστευμένου τύπου», βλ. Klabbers, J., *The Concept of Treaty in International Law*, Martinus Nijhoff, Leiden, 2006, σ. 46 και 73.

24 — Το εν λόγω άρθρο 11 ορίζει ότι «[η] συναίνεση κράτους να δεσμευθεί από συνθήκη μπορεί να εκφραστεί με την υπογραφή, την ανταλλαγή εγγράφων που αποτελούν συνθήκη, την επικύρωση, την αποδοχή, την έγκριση ή την προσχώρηση ή με κάθε άλλο συμφωνημένο τρόπο».

25 — Στην ουσία, η περίπτωση αυτή δεν διαφέρει από εκείνη κατά την οποία ένα κράτος μέλος έχει συνάψει με τρίτη χώρα διμερή συμφωνία η οποία έχει ταυτόσημο περιεχόμενο με εκείνο της εν λόγω Συμβάσεως, ακολουθώντας τις διαδικασίες που προβλέπονται στον κανονισμό (ΕΚ) 664/2009 του Συμβουλίου, της 7ης Ιουλίου 2009, για τη θέσπιση διαδικασίας για τη διαπραγμάτευση και σύναψη συμφωνιών ανάμεσα σε κράτη μέλη και τρίτες χώρες σχετικά με τη διεθνή δικαιοδοσία, την αναγνώριση και την εκτέλεση δικαστικών και άλλων αποφάσεων σε υποθέσεις γαμικών διαφορών, ζητήματα γονικής μέριμνας και ζητήματα που συνδέονται προς υποχρεώσεις διατροφής, καθώς και το εφαρμοστέο δίκαιο σε υποθέσεις υποχρεώσεων διατροφής (ΕΕ L 200, σ. 46). Όσον αφορά την κατανομή της αρμοδιότητας κατόπιν αξιολογήσεως της Επιτροπής που προβλέπεται στον εν λόγω κανονισμό, βλ. Lambrecht, I., όπ.π. στην υποσημείωση 11, σημεία 22 επ.

B — Επί των συμβαλλομένων μερών στις υπό κρίση διεθνείς συμφωνίες

29. Υπό το πρίσμα των διαμειφθέντων στο πλαίσιο της υπό κρίση υποθέσεως, θα πρέπει, δεύτερον, να εξετασθεί εάν μπορεί να γίνει δεκτό ότι οι οικείες συμφωνίες, συγκεκριμένα δε οι δηλώσεις με τις οποίες τα κράτη μέλη αποδέχονται την προσχώρηση τρίτων κρατών στη Σύμβαση της Χάγης του 1980, εμπίπτουν στο πεδίο εφαρμογής του άρθρου 218, παράγραφος 11, ΣΛΕΕ, καίτοι η Ένωση δεν είναι αυτή καθαυτήν συμβαλλόμενο μέρος στη Σύμβαση αυτή.

30. Η διατύπωση της διατάξεως αυτής δεν προσδιορίζει με σαφήνεια ποια είναι τα συμβαλλόμενα σε διεθνείς συμφωνίες μέρη που μπορούν να κινήσουν διαδικασία για την έκδοση γνωμοδοτήσεως, δεδομένου ότι, εν αντιθέσει με την παράγραφο 1 του άρθρου αυτού, η παράγραφος 11 δεν διευκρινίζει εάν πρέπει ή όχι να πρόκειται για συμφωνίες συνομολογηθείσες «μεταξύ της Ένωσης και τρίτων χωρών»²⁶.

31. Αντιθέτως, από τη νομολογία του Δικαστηρίου και ειδικότερα από τη γνωμοδότηση 2/91 προκύπτει σαφώς ότι το παραδεκτό αιτήσεως γνωμοδοτήσεως δεν επηρεάζεται από το γεγονός ότι τα συμβαλλόμενα μέρη της επίμαχης νομικής πράξεως είναι κράτη μέλη, ενεργούντα αλληλεγγύως προς το συμφέρον της Ένωσης και όχι η ίδια η Ένωση, κατά το μέτρο που η Ένωση δύναται να ασκεί την εξωτερική αρμοδιότητά της, διαμέσου αυτών²⁷. Φρονώ ότι η νομολογία αυτή έχει ιδιαίτερη σημασία εν προκειμένω.

32. Δεν αμφισβητείται ότι η Ένωση δεν μπορεί να είναι η ίδια συμβαλλόμενο μέρος στη Σύμβαση της Χάγης του 1980, καθόσον στην εν λόγω Σύμβαση δεν περιέχεται καμία διάταξη που να επιτρέπει την προσχώρηση περιφερειακού οργανισμού οικονομικής ολοκληρώσεως, όπως είναι η Ένωση²⁸, μολονότι η ίδια είναι πλέον μέλος της Συνδιασκέψεως της Χάγης για το Ιδιωτικό Διεθνές Δίκαιο (στο εξής: HCCH)²⁹.

33. Ως εκ τούτου, μόνον εκείνα τα κράτη μέλη της Ένωσης που είναι συμβαλλόμενα μέρη της εν λόγω Συμβάσεως έχουν τη δυνατότητα να αποδέχονται τυπικώς νέο προσχωρούν κράτος, δυνάμει του άρθρου 38, τέταρτο εδάφιο, της Συμβάσεως αυτής. Θα μπορούσαν, ωστόσο, να προβούν σε μια τέτοια αποδοχή προς το συμφέρον της Ένωσης, εάν, κατόπιν πρωτοβουλίας της Ένωσης, όλα τα κράτη μέλη καλούνταν και εξουσιοδοτούνταν να προβούν σε μια τέτοια αποδοχή, λαμβανομένου υπόψη ότι μια τέτοια εντολή θα αντανάκλυνε τη βούληση της Ένωσης να ασκήσει, μέσω αυτών, την εξωτερική αρμοδιότητά της, καθόσον δεν μπορεί να ενεργήσει η ίδια³⁰.

26 — Η συγκεκριμένη διαφορά ως προς το γράμμα των διατάξεων είναι ακόμη πιο αισθητή από ό,τι πριν από τη Συνθήκη της Λισσαβώνας, δεδομένου ότι μετά το άρθρο 300, παράγραφος 6, ΕΚ, σχετικά με τη διαδικασία για την έκδοση γνωμοδοτήσεως, ακολουθούσε η παράγραφος 7 με την οποία υποδηλωνόταν ότι όλες οι παράγραφοι που προηγούνται της τελευταίας αυτής διατάξεως είχαν εφαρμογή μόνο στις «συμφωνίες που συνάπτονται υπό τους όρους που προβλέπονται στο παρόν άρθρο», ενώ κάτι τέτοιο δεν προβλέπεται στην αντίστοιχη διάταξη του άρθρου 218, παράγραφος 11, ΣΛΕΕ.

27 — Στη γνωμοδότηση 2/91 (EU:C:1993:106, σημείο 5), το Δικαστήριο προκειμένου να δεχθεί ότι πληρούνται οι προϋποθέσεις για την υποβολή αιτήσεως γνωμοδοτήσεως, επισήμανε ότι «καίτοι η Κοινότητα δεν [μπορούσε] να συνάψει η ίδια την [οικεία] σύμβαση, η εξωτερική αρμοδιότητά της θα μπορούσε, κατά περίπτωση, να ασκηθεί μέσω των κρατών μελών ενεργούντων αλληλεγγύως προς το συμφέρον της Κοινότητας» (η υπογράμμιση δική μου). Για την εν λόγω δυνατότητα έμμεσης ασκήσεως της εξωτερικής αρμοδιότητας της Ένωσης, βλ. επίσης απόφαση Επιτροπή κατά Ελλάδας (C-45/07, EU:C:2009:81, σκέψη 31).

28 — Ο περιορισμός αυτός προκύπτει από τα άρθρα 37, πρώτο εδάφιο, και 38, πρώτο εδάφιο, της εν λόγω Συμβάσεως.

29 — Η Ευρωπαϊκή Κοινότητα έγινε μέλος της HCCH την 3η Απριλίου 2007 [βλ. αιτιολογική σκέψη 3 της αποφάσεως 2006/719/ΕΚ του Συμβουλίου, της 5ης Οκτωβρίου 2006, για την προσχώρηση της Κοινότητας στη Συνδιάσκεψη της Χάγης για το ιδιωτικό διεθνές δίκαιο (EE L 297, σ. 1)], και, μετά τη θέση σε ισχύ της Συνθήκης της Λισσαβώνας, την διαδέχθηκε η Ένωση από την 1η Δεκεμβρίου 2009. Στο πλαίσιο αυτό, η Ένωση έχει υπογράψει, μεταξύ άλλων, τη Σύμβαση της Χάγης, της 23ης Νοεμβρίου 2007, για την είσπραξη, σε διεθνές επίπεδο, απαιτήσεων διατροφής παιδιών και άλλων μορφών οικογενειακής διατροφής, όπως επιτρεπόταν ρητώς από το άρθρο 58, παράγραφος 3, της συμβάσεως αυτής.

30 — Παρόμοιο κώλυμα υπήρχε στο πλαίσιο της γνωμοδοτήσεως 2/91 (EU:C:1993:106), δεδομένου ότι η οικεία σύμβαση αριθ. 170 της Διεθνούς Οργάνωσης Εργασίας μπορούσε να κυρωθεί μόνον από τα κράτη μέλη της οργανώσεως αυτής και όχι από την Κοινότητα. Βλ., επίσης, αιτιολογικές σκέψεις 4 και 5 της αποφάσεως 2014/52/ΕΕ του Συμβουλίου, της 28ης Ιανουαρίου 2014, για την εξουσιοδότηση των κρατών μελών να κυρώσουν, προς το συμφέρον της Ευρωπαϊκής Ένωσης, τη σύμβαση της Διεθνούς Οργάνωσης Εργασίας του 1990 για την ασφάλεια κατά τη χρησιμοποίηση των χημικών προϊόντων στην εργασία (σύμβαση αριθ. 170) (EE L 32, σ. 33).

34. Επομένως, κατά τα διαλαμβανόμενα στην υποβληθείσα αίτηση γνωμοδότησεως, η Επιτροπή υποστηρίζει ότι, για να μπορούν να αποδεχθούν την προσχώρηση τρίτου κράτους στη Σύμβαση της Χάγης του 1980, τα κράτη μέλη πρέπει να έχουν λάβει «προηγουμένως εξουσιοδότηση δυνάμει αποφάσεως του Συμβουλίου, [...] η οποία είναι απαραίτητη από νομικής απόψεως, όταν μια συμφωνία εμπίπτει στην αποκλειστική αρμοδιότητα της Ένωσης». Επιπλέον, στο πλαίσιο καθεμίας από τις προμνημονευθείσες προτάσεις αποφάσεων³¹, συνέστησε στα κράτη μέλη να το πράξουν «προς το συμφέρον της Ένωσης» και «συγχρόνως εντός χρονικού πλαισίου που καθορίζεται με απόφαση του Συμβουλίου», με βάση το «άρθρο 218 [ΣΛΕΕ] σε συνδυασμό με το άρθρο 81, παράγραφος 3»³².

35. Σε περίπτωση που το Δικαστήριο κρίνει ότι η Ένωση έχει αποκλειστική αρμοδιότητα στον τομέα που καλύπτεται από τις σχεδιαζόμενες συμφωνίες, θα καταστεί πράγματι απαραίτητη η εξουσιοδότηση των κρατών μελών, δεδομένου ότι, σύμφωνα με τους κανόνες δικαίου της Ένωσης, οι συμφωνίες αυτές πρέπει, κατά κανόνα, να συνάπτονται αποκλειστικά από αυτήν³³.

36. Συναφώς, επισημαίνεται ότι είναι δυνατόν να προσδιοριστούν τρεις διαφορετικές περιπτώσεις κατά τις οποίες τα κράτη μέλη μπορούν να παρεμβαίνουν στο πλαίσιο της αποκλειστικής εξωτερικής αρμοδιότητας της Ένωσης, χωρίς να πρόκειται τυπικώς για συμφωνίες «μεταξύ της Ένωσης και τρίτων χωρών», όπως αυτές που προβλέπονται στο άρθρο 218, παράγραφος 1, ΣΛΕΕ³⁴. Στην πρώτη περίπτωση, τα κράτη μέλη ενεργούν αλληλεγγύως προς το συμφέρον της Ένωσης³⁵. Στη δεύτερη περίπτωση, κράτος μέλος συνάπτει διεθνή συμφωνία μεμονωμένα αλλά προς το συμφέρον της Ένωσης³⁶. Στην τρίτη περίπτωση, κράτος μέλος ενεργεί μεν για λογαριασμό του αλλά κατά τρόπο που να συνάδει προς το συμφέρον της Ένωσης³⁷.

37. Εφόσον ο οικείος τομέας υπάγεται στην αποκλειστική αρμοδιότητα της Ένωσης, η Ένωση πρέπει, και στις τρεις αυτές περιπτώσεις, να παρέχει στα κράτη μέλη εξουσιοδότηση, σύμφωνα με το άρθρο 2, παράγραφος 1, ΣΛΕΕ, η οποία μπορεί να λάβει διάφορες μορφές και να εξαρτάται από την τήρηση ορισμένων προϋποθέσεων³⁸. Από την προαναφερθείσα νομολογία³⁹ προκύπτει ότι η προβλεπόμενη στο άρθρο 218, παράγραφος 11, ΣΛΕΕ διαδικασία για την έκδοση γνωμοδότησεως μπορεί να κινηθεί τουλάχιστον στην πρώτη εκ των περιπτώσεων αυτών.

31 — Βλ. υποσημείωση 9 της παρούσας γνώμης.

32 — Η τελευταία αυτή διάταξη προβλέπει ότι «τα μέτρα με διασυνοριακές επιπτώσεις τα οποία αφορούν το οικογενειακό δίκαιο θεσπίζονται από το Συμβούλιο σύμφωνα με ειδική νομοθετική διαδικασία. Το Συμβούλιο αποφασίζει ομόφωνα, μετά από διαβούλευση με το Ευρωπαϊκό Κοινοβούλιο».

33 — Βλ. σχετικώς, αιτιολογικές σκέψεις ΣΤ έως Η του προαναφερθέντος ψηφίσματος 2012/2791 του Ευρωπαϊκού Κοινοβουλίου.

34 — Cremona, M., «Member States as Trustees of the Community Interest: Participating in International Agreements on the Behalf of the European Community», *European University of Florence Working Papers, Department of Law*, 2009/17, σ. 1 επ.

35 — Βλ., παραδείγματος χάριν, την προμνημονευθείσα απόφαση 2014/52 του Συμβουλίου.

36 — Βλ., παραδείγματος χάριν, τη νομισματική συμφωνία μεταξύ της Κυβερνήσεως της Γαλλικής Δημοκρατίας, ενεργούσας εξ ονόματος της Ευρωπαϊκής Κοινότητας, και της κυβερνήσεως της Αυτού Γαληνοτάτης Υψηλότητος του Πρίγκιπος του Μονακό (ΕΕ 2002, L 142, σ. 59).

37 — Βλ., παραδείγματος χάριν, τις διμερείς ή περιφερειακές συμφωνίες σχετικά με τον κανονισμό 664/2009.

38 — Rosas, A., «Exclusive, shared and national competence in the context of EU external relations: do such distinctions matter?», σε *The European Union in the World, Essays in Honour of Marc Marescau*, επιμέλεια I. Govaere κ.λπ., Martinus Nijhoff, Leiden, 2014, σ. 32 και 33.

39 — Βλ. σημείο 31 της παρούσας γνώμης.

38. Διευκρινίζεται ότι, σε περίπτωση συνάψεως διεθνούς συμφωνίας, κατ' αυτόν τον τρόπο, προς το συμφέρον της Ένωσης κατόπιν ρητής εξουσιοδότησεως του Συμβουλίου⁴⁰, η συμφωνία αυτή δεν παράγει κανένα έννομο αποτέλεσμα όσον αφορά τις σχέσεις μεταξύ της Ένωσης και των οικείων τρίτων κρατών⁴¹. Έναντι των τρίτων αυτών κρατών μόνο τα κράτη μέλη δεσμεύονται δυνάμει του διεθνούς δικαίου και όχι η Ένωση αυτή καθαυτή⁴². Σε μια τέτοια περίπτωση, η Ένωση δεν παρέχει εγγυήσεις ούτε αναλαμβάνει η ίδια οποιαδήποτε διεθνή δέσμευση⁴³. Επιπλέον, εξυπακούεται ότι τα τρίτα κράτη δεν δεσμεύονται από την απόφαση του Συμβουλίου.

39. Ως εκ τούτου, φρονώ ότι, εν προκειμένω, δεν μπορεί να τύχει εφαρμογής η νομολογία του Δικαστηρίου όσον αφορά το παραδεκτό αιτήσεως γνωμοδοτήσεως ως προς τη βούληση της Ένωσης να δεσμευτεί από τους όρους της οικείας διεθνούς συμφωνίας και ως προς τη χρονική στιγμή κατά την οποία η συναίνεσή της κατέστη οριστική⁴⁴. Το μόνο αποτέλεσμα της γνωμοδοτήσεως που θα εκδοθεί θα αφορά τα δικαιώματα και τις υποχρεώσεις που απορρέουν από το δίκαιο της Ένωσης, τόσο για τα θεσμικά όργανα όσο και για τα κράτη μέλη, και θα περιορίζεται στο ζήτημα του ποιος είναι αρμόδιος να ενεργήσει, η Ένωση ή τα κράτη μέλη.

40. Παρά το ειδικό αυτό πλαίσιο, είναι απολύτως παραδεκτό, σύμφωνα με τον κανόνα που απορρέει από τη γνωμοδότηση 2/91⁴⁵, διαδικασία γνωμοδοτήσεως να έχει ως αντικείμενο, όπως εν προκειμένω, το ζήτημα της κατανομής της αρμοδιότητας που αφορά σχεδιαζόμενη διεθνή συμφωνία, στην οποία η Ένωση δεν συμμετέχει μεν τυπικώς ως μέρος, αλλά η οποία συνάπτεται μέσω των κρατών μελών της, τα οποία έχουν εξουσιοδοτηθεί να ενεργούν αλληλεγγύως και προς το συμφέρον της Ένωσης⁴⁶.

41. Εντούτοις, φρονώ ότι η εφαρμογή ενός τρίτου κριτηρίου εκτιμήσεως, με γνώμονα τον χρόνο, θα έπρεπε να οδηγήσει σε μια επιφυλακτικότερη στάση ως προς το παραδεκτό της υπό κρίση αιτήσεως γνωμοδοτήσεως.

Γ — Επί του σταδίου προόδου των διαδικασιών για τη σύναψη των υπό κρίση διεθνών συμφωνιών

42. Πρέπει να τονιστεί ότι η υποβολή στο Δικαστήριο αιτήσεως γνωμοδοτήσεως πρέπει να λαμβάνει χώρα εκ των προτέρων, ήτοι πριν από τη σύναψη της οικείας συμφωνίας, κατά το γράμμα του άρθρου 218, παράγραφος 11, ΣΛΕΕ⁴⁷, στο οποίο αναφέρεται δις ότι η συμφωνία πρέπει να είναι «σχεδιαζόμενη»⁴⁸ και να μην έχει ήδη καταστεί οριστική.

40 — Βλ., παραδείγματος χάριν, απόφαση 2003/93/ΕΚ του Συμβουλίου, της 19ης Δεκεμβρίου 2002, με την οποία τα κράτη μέλη εξουσιοδοτούνται να υπογράψουν, προς το συμφέρον της Κοινότητας, τη Σύμβαση της Χάγης του 1996 σχετικά με τη διεθνή δικαιοδοσία, το εφαρμοστέο δίκαιο, την αναγνώριση, την εκτέλεση και τη συνεργασία σε θέματα γονικής μέριμνας και μέτρων προστασίας των παιδιών (ΕΕ L 48, σ. 1), και απόφαση 2008/431/ΕΚ του Συμβουλίου, της 5ης Ιουνίου 2008, με την οποία εξουσιοδοτούνται ορισμένα κράτη μέλη να επικυρώσουν την ίδια σύμβαση ή να προσχωρήσουν σε αυτήν προς το συμφέρον της Ευρωπαϊκής Κοινότητας, και με την οποία εξουσιοδοτούνται ορισμένα κράτη μέλη να προβούν σε δήλωση σχετικά με την εφαρμογή των σχετικών εσωτερικών κανόνων του κοινοτικού δικαίου (ΕΕ L 151, σ. 36).

41 — Βλ. Rosas, A., «The status in EU Law of international agreements concluded by EU Member States», *Fordham International Law Journal*, 2011, τόμος 34, ιδίως σ. 1331 έως 1335 και 1344.

42 — Όπ.π., ιδίως σ. 1333 και 1335.

43 — Οσάκις η Ένωση έχει αποκλειστική αρμοδιότητα, αλλά δεν έχει την ικανότητα συμβαλλόμενου μέρους στην οικεία σύμβαση, όπως συμβαίνει εν προκειμένω, ο ρόλος της ως προς την άσκηση της αρμοδιότητας αυτής είναι, επομένως, κάπως ασαφής για τα τρίτα κράτη (Rosas, A., «Exclusive, shared and national competence in the context of EU external relations: do such distinctions matter?», όπ.π. στην υποσημείωση 38, σ. 31, 33 και 42).

44 — Στη γνώμη 1/94 (ΕΥ:C:1994:384, σημείο 12), το Δικαστήριο διευκρίνισε ότι μπορεί να κληθεί να γνωμοδοτήσει «ανά πάσα στιγμή πριν η Κοινότητα εκφράσει οριστικώς τη συναίνεσή της να δεσμευτεί από τη συμφωνία. Εφόσον δεν έχει δοθεί η συναίνεση αυτή, η συμφωνία εξακολουθεί να αποτελεί [σχεδιαζόμενη] συμφωνία».

45 — Βλ. σημείο 31 της παρούσας γνώμης.

46 — Για το ζήτημα αυτό συνολικά, βλ. Adam, S., *La procédure d'avis devant la Cour de justice de l'Union européenne*, coll. Droit de l'Union européenne — Thèses, Bruylant, Βρυξέλλες, 2011, ιδίως σ. 565 επ.

47 — Η ίδια απαίτηση προβλέπεται στο άρθρο 196, παράγραφος 2, του Κανονισμού Διαδικασίας.

48 — Για να είναι παραδεκτή αίτηση γνωμοδοτήσεως, πρέπει και αρκεί η διαδικασία λήψεως αποφάσεων να έχει φθάσει σε στάδιο επαρκώς προχωρημένο ώστε να είναι γνωστό το αντικείμενο της συμφωνίας, προκειμένου το Δικαστήριο να είναι σε θέση να αποφανθεί επί του συμβατού του σχεδίου αυτού με τις Συνθήκες, έστω και αν υψίσταται η δυνατότητα ορισμένων εναλλακτικών λύσεων ή το ενδεχόμενο διαφοροποιήσεων ως προς την τελική μορφή των υπό κατάρτιση κειμένων (γνωμοδότηση 1/09, ΕΥ:C:2011:123, σκέψη 53).

43. Πράγματι, όπως έχει τονίσει το Δικαστήριο ήδη από την πρώτη γνωμοδότηση που εξέδωσε, η διαδικασία για την έκδοση γνωμοδοτήσεως «αποσκοπεί στην αποτροπή των περιπλοκών οι οποίες θα ανέκυπταν από ένδικες αμφισβητήσεις σχετικές με το αν διεθνείς συμφωνίες που δεσμεύουν την Κοινότητα [νυν Ένωση] είναι συμβατές με τις Συνθήκες»⁴⁹.

44. Επομένως, σκοπός της είναι, κατά κύριο λόγο, να αποτραπεί το ενδεχόμενο να τεθεί η αρμοδιότητα της Ένωσης εν αμφιβόλω σε περίπτωση κατά την οποία η νομιμότητα της οικείας διεθνούς συμφωνίας τεθεί υπό αμφισβήτηση κατόπιν της συνάψεώς της⁵⁰, διότι κάτι τέτοιο θα μπορούσε να βλάψει τα συμφέροντα όλων των ενδιαφερομένων, περιλαμβανομένων και των τρίτων κρατών⁵¹. Ομοίως, σε περιπτώσεις, όπως εν προκειμένω, κατά τις οποίες η Ένωση δεν δύναται να συνάψει η ίδια τη συμφωνία⁵², με τη διαδικασία για την έκδοση γνωμοδοτήσεως παρέχεται η δυνατότητα αποτροπής των από νομικής απόψεως «περιπλοκών» που απορρέουν από καταστάσεις στις οποίες τα κράτη μέλη αναλαμβάνουν συμβατικές δεσμεύσεις χωρίς την απαιτούμενη εξουσιοδότηση, μολοντί δεν διαθέτουν, βάσει του δικαίου της Ένωσης, την απαραίτητη νομοθετική αρμοδιότητα για την υλοποίηση των δεσμεύσεων αυτών.

45. Προφανώς, η προληπτική αυτή λειτουργία δεν υφίσταται πλέον και η αίτηση γνωμοδοτήσεως καθίσταται άνευ αντικειμένου, οσάκις η διεθνής συμφωνία την οποία αυτή αφορά δεν βρίσκεται πλέον στο στάδιο της προπαρασκευής αλλά, αντ' αυτού, έχει ήδη καταστεί δεσμευτική για τα συμβαλλόμενα κράτη⁵³. Επομένως, η απάντηση στην παρούσα υπόθεση πρέπει να δοθεί υπό το πρίσμα της λειτουργικής αυτής προσεγγίσεως της έννοιας της «σχεδιαζόμενης συμφωνίας».

46. Στην παρούσα υπόθεση, δεν αμφισβητείται ότι η πλειονότητα των κρατών μελών έχουν ήδη προβεί, μεμονωμένα και για δικό τους λογαριασμό, στην αποδοχή ενός, πλειόνων ή ακόμη και των οκτώ τρίτων κρατών που έχουν προσχωρήσει στη Σύμβαση της Χάγης του 1980, τα οποία μνημονεύονται στην αίτηση γνωμοδοτήσεως. Συγκεκριμένα, κατά τη χρονική στιγμή της υποβολής της αιτήσεως γνωμοδοτήσεως, ήτοι την 21η Ιουνίου 2013, τα μόνα εκ των 28 κράτη μέλη που δεν είχαν αποδεχτεί *καμία* από τις εν λόγω προσχωρήσεις ήταν η Δημοκρατία της Αυστρίας, η Πορτογαλική Δημοκρατία, το Ηνωμένο Βασίλειο της Μεγάλης Βρετανίας και της Βόρειας Ιρλανδίας και το Βασίλειο της Δανίας, για το οποίο πρέπει, ωστόσο, να υπομνησθεί ότι υπόκειται σε ειδικό καθεστώς όσον αφορά τη δικαστική συνεργασία σε αστικές υποθέσεις στο πλαίσιο την Ένωσης⁵⁴. Όσον αφορά τα υπόλοιπα 24 κράτη μέλη, είχαν ήδη συνάψει τουλάχιστον μία από τις συμφωνίες με τα τρίτα κράτη που μνημονεύονται στην παρούσα αίτηση γνωμοδοτήσεως, αποδεχόμενα την προσχώρηση των χωρών αυτών στην εν λόγω Σύμβαση.

47. Όσον αφορά τις δηλώσεις αποδοχής που υποβλήθηκαν από τα 24 αυτά κράτη μέλη, πρέπει να γίνει δεκτό ότι, κατά τον χρόνο υποβολής της αιτήσεως γνωμοδοτήσεως στο Δικαστήριο, καμία εξ αυτών δεν μπορεί να θεωρηθεί ως συμφωνία τελούσα ακόμη υπό προπαρασκευή, καθόσον το άρθρο 218, παράγραφος 11, ΣΛΕΕ απαιτεί ρητώς η συμφωνία να είναι «σχεδιαζόμενη». Η διαπίστωση αυτή αρκεί για να αποκλειστεί η δυνατότητα του Δικαστηρίου να γνωμοδοτήσει επί τη βάσει αυτή. Κατά την προμνημονευθείσα νομολογία του Δικαστηρίου, φρονώ ότι η παρούσα διαδικασία

49 — Γνωμοδότηση 1/75 (EU:C:1975:145, ιδίως σ. 1360). Βλ. επίσης γνωμοδότηση 1/09 (EU:C:2011:123, σκέψη 47 και εκεί παρατιθέμενη νομολογία).

50 — Σύμφωνα με τη γνωμοδότηση 2/94 (EU:C:1996:140, σκέψη 6), η αίτηση γνωμοδοτήσεως πρέπει να υποβάλλεται «σε μια φάση προηγούμενη της συνάψεως συμφωνίας δυναμένης να δώσει λαβή σε αμφισβήτηση σχετικά με τη νομιμότητα κοινοτικής πράξεως συνάψεως, εκτελέσεως ή εφαρμογής».

51 — Γνωμοδότηση 1/09 (EU:C:2011:123, σκέψη 48 και εκεί παρατιθέμενη νομολογία).

52 — Βλ. επίσης γνωμοδότηση 2/91 (EU:C:1993:106) και προαναφερθείσα απόφαση 2014/52.

53 — Η γνωμοδότηση 3/94 (EU:C:1995:436, σημεία 19 και 23) τονίζει ότι «ο στόχος της προλήψεως [...] δεν μπορεί να επιτευχθεί εάν το Δικαστήριο αποφαινεται επί ήδη συναφθείσας συμφωνίας [...] και ότι δεν παρίσταται, συνεπώς, ανάγκη, να απαντήσει στην αίτηση γνωμοδοτήσεως».

54 — Βλ. υποσημείωση 13 της παρούσας γνώμης.

γνωμοδοτήσεως έχει καταστεί τόσο άνευ αντικειμένου όσο και άνευ πρακτικής αποτελεσματικότητας, καθόσον αφορά τη συγκεκριμένη δέσμη δηλώσεων αποδοχής προσχωρήσεως, οι οποίες παράγουν ήδη αποτελέσματα από την άποψη του διεθνούς δικαίου, και ότι η αίτηση γνωμοδοτήσεως δεν είναι, ως εκ τούτου, παραδεκτή έναντι αυτών.

48. Αντιθέτως, η αίτηση αυτή είναι, κατά την άποψή μου, παραδεκτή στο μέτρο που αφορά την αρμοδιότητα της Ένωσης επί εκείνων των δηλώσεων αποδοχής οι οποίες, κατά την ημερομηνία υποβολής της αιτήσεως γνωμοδοτήσεως, δεν είχαν ακόμη κατατεθεί από τα κράτη μέλη, πλην του Βασιλείου της Δανίας⁵⁵, δεδομένου ότι οι εν λόγω διμερείς συμφωνίες βρίσκονταν ακόμη στο στάδιο της προπαρασκευής, και, επομένως, ήταν ακόμη απλώς «σχεδιαζόμενες», κατά την έννοια του άρθρου 218, παράγραφος 11, ΣΛΕΕ.

49. Όπως παραδέχθηκε ο εκπρόσωπος της Επιτροπής κατά την επ' ακροατηρίου συζήτηση, ανεξαρτήτως της θέσεως που θα λάβει επί της ουσίας το Δικαστήριο, η παρούσα διαδικασία δεν πρόκειται να επιφέρει καμία μεταβολή όσον αφορά το διεθνές δίκαιο, υπό την έννοια ότι οι δεσμεύσεις που έχουν δημιουργηθεί βάσει των προηγούμενων αποδοχών προσχωρήσεως ουδόλως επρόκειτο να τεθούν εν αμφιβόλω από την απάντηση που θα δοθεί στην αίτηση γνωμοδοτήσεως, θα μπορούσε, όμως, κατά το μέγιστο, να καταστήσει δυνατό τον προσδιορισμό των παραβάσεων στις οποίες ενδέχεται να έχουν υποπέσει, όσον αφορά το δίκαιο της Ένωσης, τα προμνημονευθέντα 24 κράτη μέλη.

50. Φρονώ, πάντως, όπως και η Τσεχική, η Ελληνική, η Γαλλική, η Πολωνική και η Φινλανδική Κυβέρνηση, καθώς και το Συμβούλιο, ότι εάν η Επιτροπή, υποβάλλοντας αίτηση γνωμοδοτήσεως στο Δικαστήριο, είχε πράγματι ως σκοπό να θέσει τέρμα στην πρακτική πλειόνων κρατών μελών που αποδέχθηκαν μεμονωμένα την προσχώρηση τρίτων κρατών στη Σύμβαση της Χάγης του 1980, όπως φαίνεται να ήταν η πρόθεσή της, η αίτηση γνωμοδοτήσεως που προβλέπεται στο άρθρο 218, παράγραφος 11, ΣΛΕΕ δεν συνιστά την ενδεδειγμένη νομική οδό⁵⁶. Για τον σκοπό αυτό, η Επιτροπή θα μπορούσε, υπό την ιδιότητά της ως θεματοφύλακας των Συνθηκών, να κινήσει τη διαδικασία προσφυγής λόγω παραβάσεως, βάσει του άρθρου 258 ΣΛΕΕ⁵⁷, κατά των κρατών μελών που έχουν υιοθετήσει αυτή την πρακτική, εφόσον συνιστά σφετερισμό του τομέα αρμοδιοτήτων της Ένωσης⁵⁸, όπως είχε πράξει στις υποθέσεις επί των οποίων εκδόθηκε η σειρά των αποκαλούμενων αποφάσεων «ελεύθερης αεροπλοΐας»⁵⁹, δεδομένου ότι το άλλο αυτό είδος διαδικασίας προϋποθέτει την τήρηση αρχών που ελλείπουν από τη διαδικασία για την έκδοση γνωμοδοτήσεως⁶⁰.

55 — Παραδείγματος χάριν, κατά την ημερομηνία αυτή, το Βασίλειο του Βελγίου και η Ομοσπονδιακή Δημοκρατία της Γερμανίας δεν προέβησαν στην αποδοχή της προσχωρήσεως της Δημοκρατίας της Γκαμπόν και της Ρωσικής Ομοσπονδίας· από την πλευρά τους, η Δημοκρατία της Βουλγαρίας και η Δημοκρατία της Κροατίας αποδέχθηκαν μεν την προσχώρηση μόνον της τελευταίας τρίτης χώρας, όχι όμως και των άλλων επτά τρίτων χωρών που αναφέρονται στην υπό κρίση αίτηση γνωμοδοτήσεως, ενώ η Πορτογαλική Δημοκρατία δεν αποδέχθηκε την προσχώρηση καμίας εξ αυτών.

56 — Στην αίτησή της (σημείο 8), η Επιτροπή υποστηρίζει ότι «η γνωμοδότηση του Δικαστηρίου θα θέσει επίσης τέρμα στην τρέχουσα πρακτική ορισμένων κρατών μελών που έχουν ήδη αποδεχθεί την προσχώρηση τρίτων χωρών χωρίς να έχουν λάβει προηγουμένως εξουσιοδότηση δύναμει αποφάσεως του Συμβουλίου, η οποία είναι νομικά απαραίτητη, όταν μια συμφωνία εμπίπτει στην αποκλειστική αρμοδιότητα της Ένωσης» (η υπογράμμιση δική μου). Παρά το γεγονός ότι η Επιτροπή επικαλείται μια «τρέχουσα πρακτική», πολλές από τις αποδοχές αυτές ανάγονται στο 2007, δηλαδή πολύ πριν την υποβολή της αιτήσεως στο Δικαστήριο.

57 — Η Τσεχική Δημοκρατία δήλωσε ότι, μετά την αποτυχία των προτάσεών της να υιοθετηθεί μια κοινή θέση στο Συμβούλιο, η Επιτροπή έπρεπε καταρχάς να κινήσει, κατά του εν λόγω κράτους μέλους, αλλά και κατά τουλάχιστον τριών άλλων κρατών μελών, τη διαδικασία που αποκαλείται «EU Pilot» και η οποία προηγείται της επίσημης ασκήσεως προσφυγής λόγω παραβάσεως. Κατά την Τσεχική Δημοκρατία, η Επιτροπή μετέβαλε εν συνεχεία τη θέση της όσον αφορά την υποβολή της υπό κρίση αιτήσεως γνωμοδοτήσεως. Η Δημοκρατία της Πολωνίας διευκρινίζει ότι η Επιτροπή είχε ήδη ασκήσει τέτοια προσφυγή κατά ορισμένων κρατών μελών που είχαν δηλώσει μεμονωμένα την εκ μέρους τους αποδοχή της προσχωρήσεως της Ρωσικής Ομοσπονδίας στη Σύμβαση της Χάγης του 1980.

58 — Δηλαδή, εφόσον γίνει δεκτή η ύπαρξη αποκλειστικής εξωτερικής αρμοδιότητας της Ένωσης στην υπό κρίση υπόθεση.

59 — Αποφάσεις Επιτροπή κατά Ηνωμένου Βασιλείου (C-466/98, EU:C:2002:624)· Επιτροπή κατά Δανίας (C-467/98, EU:C:2002:625)· Επιτροπή κατά Σουηδίας (C-468/98, EU:C:2002:626)· Επιτροπή κατά Φινλανδίας (C-469/98, EU:C:2002:627)· Επιτροπή κατά Βελγίου (C-471/98, EU:C:2002:628)· Επιτροπή κατά Λουξεμβούργου (C-472/98, EU:C:2002:629)· Επιτροπή κατά Αυστρίας (C-475/98, EU:C:2002:630), και Επιτροπή κατά Γερμανίας (C-476/98, EU:C:2002:631).

60 — Ιδίως οι αρχές που αφορούν το βάρος αποδείξεως και τα δικαιώματα άμυνας.

51. Λαμβανομένου υπόψη του συνόλου των ανωτέρω σκέψεων, προτείνω στο Δικαστήριο να αποφανθεί ότι η υπό κρίση αίτηση γνωμοδοτήσεως είναι παραδεκτή μόνον εν μέρει, συγκεκριμένα δε μόνον καθόσον αφορά τις δηλώσεις αποδοχής της προσχωρήσεως των αναφερομένων τρίτων κρατών στη Σύμβαση της Χάγης του 1980 οι οποίες, κατά την ημέρα υποβολής της αιτήσεως αυτής, δεν είχαν ακόμη κατατεθεί από τα κράτη μέλη⁶¹, με εξαίρεση την ειδική περίπτωση του Βασιλείου της Δανίας. Κατά τα λοιπά, ήτοι όσον αφορά τις δηλώσεις αποδοχής που είχαν ήδη υποβληθεί κατά την ημερομηνία αυτή, η αίτηση γνωμοδοτήσεως πρέπει, κατά την άποψή μου, να κηρυχθεί απαράδεκτη, για τον λόγο ότι δεν αφορά «σχεδιαζόμενη συμφωνία» κατά το άρθρο 218, παράγραφος 11, ΣΛΕΕ αλλά συμφωνία που έχει ήδη συναφθεί.

V – Επί της ουσίας

A — Εισαγωγικές παρατηρήσεις

52. Κατ' αρχάς, επιβάλλεται η υπόμνηση ότι σκοπός της διαδικασίας για την έκδοση γνωμοδοτήσεως, όπως προβλέπεται στο άρθρο 218, παράγραφος 11, ΣΛΕΕ, είναι, πέραν της αποτροπής τυχόν συγκρούσεων κανόνων δικαίου⁶², να καθορισθεί *εύρος*, από την άποψη των κανόνων δικαίου της Ένωσης, των *αντίστοιχων αρμοδιοτήτων* της Ένωσης και των κρατών μελών στον τομέα που καλύπτεται από την υπό κρίση διεθνή συμφωνία, *και όχι το να καθορισθεί εάν η Ένωση έχει τη δυνατότητα*, κατά τα άρθρα 216 ΣΛΕΕ και 217 ΣΛΕΕ⁶³, να δεσμευθεί από αυτήν⁶⁴.

53. Επιπλέον, δεν αμφισβητείται ότι «[α]πό την έναρξη ισχύος της συνθήκης του Άμστερνταμ, [σύμφωνα με τον τίτλο IV της συνθήκης ΕΚ] η Κοινότητα [νυν Ένωση] έχει αρμοδιότητα να θεσπίζει μέτρα στον τομέα της δικαστικής συνεργασίας σε αστικές υποθέσεις που έχουν διασυνοριακές επιπτώσεις στο βαθμό που αυτό είναι απαραίτητο για την [εύρυθμη] λειτουργία της εσωτερικής αγοράς. Κατά την άσκηση αυτής της αρμοδιότητάς της η Κοινότητα [νυν Ένωση] έχει θεσπίσει σειρά νομικών πράξεων, πολλές εκ των οποίων συμπίπτουν, μερικά ή συνολικά, με τους τομείς εργασίας της HCCH»⁶⁵.

54. Τέτοια επικάλυψη υφίσταται, ιδίως, μεταξύ των διατάξεων της Συμβάσεως της Χάγης του 1980 και εκείνων του κανονισμού Βρυξέλλες Ια, στον ευαίσθητο τομέα της διεθνούς απαγωγής παιδιών. Ως εκ τούτου, το ερώτημα που τίθεται με την υπό κρίση αίτηση γνωμοδοτήσεως και το οποίο έγκειται στο αν η Ένωση έχει αποκλειστική αρμοδιότητα όσον αφορά την αποδοχή της προσχωρήσεως τρίτου κράτους στην εν λόγω Σύμβαση είναι βαρύνουσας σημασίας.

61 — Πράγματι, για να γνωμοδοτήσει το Δικαστήριο, αναγκαία αλλά και επαρκής συνθήκη είναι τουλάχιστον μία από τις εν λόγω συμφωνίες να είναι ακόμη «σχεδιαζόμενη», κατά την έννοια του άρθρου 218, παράγραφος 11, ΣΛΕΕ.

62 — Οι οποίες μπορούν να ανακύψουν μεταξύ του περιεχομένου των σχεδιαζόμενων διεθνών συμφωνιών και του περιεχομένου των κανόνων του δικαίου της Ένωσης.

63 — Συγκεκριμένα, το άρθρο 216, παράγραφος 1, ΣΛΕΕ ορίζει ότι «[η] Ένωση μπορεί να συνάπτει συμφωνία με μία ή περισσότερες τρίτες χώρες ή διεθνείς οργανισμούς όταν το προβλέπουν οι Συνθήκες ή όταν η σύναψη συμφωνίας είναι αναγκαία για την επίτευξη, στο πλαίσιο των πολιτικών της Ένωσης, ενός εκ των στόχων που καθορίζονται από τις Συνθήκες, ή προβλέπεται σε νομικά δεσμευτική πράξη της Ένωσης ή ακόμη ενδέχεται να επηρεάσει κοινούς κανόνες ή να μεταβάλλει την εμβέλειά τους».

64 — Βλ. γνωμοδότηση 2/91 (ΕΥ:C:1993:106, σκέψη 4).

65 — Αιτιολογική σκέψη 2 της προαναφερθείσας αποφάσεως 2006/719 του Συμβουλίου, και παράρτημα ΙΙ αυτής, με τίτλο «Δήλωση αρμοδιότητας της Κοινότητας που προσδιορίζει τα θέματα σε σχέση με τα οποία της παραχωρείται αρμοδιότητα από τα κράτη μέλη της», ιδίως σημεία 2 και 5. Δεν αναφέρονται, ωστόσο, με μεγάλη σαφήνεια οι τομείς εργασίας της HCCH στους οποίους η Κοινότητα έχει την αποκλειστική εξωτερική αρμοδιότητα (Rosas, A., «Exclusive, shared and national competence in the context of EU external relations: do such distinctions matter?», όπ.π. στην υποσημείωση 38, σ. 30).

55. Το σύνολο των θεσμικών οργάνων και η συντριπτική πλειονότητα των κυβερνήσεων που κατέθεσαν παρατηρήσεις⁶⁶ συμφωνούν ότι η Ένωση έχει σαφώς αρμοδιότητα για τη σύναψη τέτοιας διεθνούς συμφωνίας. Συμμερίζομαι την άποψη ότι η εξωτερική αρμοδιότητα της Ένωσης πρέπει να θεωρηθεί δεδομένη στην υπό κρίση υπόθεση, λαμβανομένου υπόψη ότι μπορεί είτε να απονέμεται ρητώς από τις Συνθήκες είτε να απορρέει εμμέσως από άλλες διατάξεις των Συνθηκών ή πράξεις του παραγώγου δικαίου της Ένωσης, οσάκις επιβάλλεται λόγω της προγενέστερης θεσπίσεως κοινών κανόνων⁶⁷, όπως συμβαίνει εν προκειμένω. Πράγματι, στο πλαίσιο της δικαστικής συνεργασίας σε αστικές υποθέσεις, στο άρθρο 81 ΣΛΕΕ, και ειδικότερα στην παράγραφο 3, σχετικά με τις οικογενειακές υποθέσεις, δεν προβλέπεται μιν ρητώς η αρμοδιότητα της Ένωσης για τη σύναψη διεθνών συμφωνιών στον τομέα αυτό, πλην όμως απορρέει εμμέσως από άλλες διατάξεις του δικαίου της Ένωσης⁶⁸.

56. Εντούτοις, οι απόψεις των θεσμικών αυτών οργάνων και των κυβερνήσεων δίστανται όσον αφορά τη φύση της εξωτερικής αυτής αρμοδιότητας, ήτοι ως προς το εάν η Ένωση μπορεί να την ασκήσει αποκλειστικά ή εάν, αντιθέτως, τα κράτη μέλη εξακολουθούν να έχουν συντρέχουσα αρμοδιότητα στον τομέα αυτό⁶⁹. Ενώ η Ιταλική Κυβέρνηση, η Επιτροπή και το Ευρωπαϊκό Κοινοβούλιο διατείνονται ότι, εν προκειμένω, πληρούνται οι προϋποθέσεις που απαιτούνται για να θεμελιωθεί η ύπαρξη αποκλειστικής αρμοδιότητας της Ένωσης, το Συμβούλιο και οι λοιπές κυβερνήσεις που διατύπωσαν τις παρατηρήσεις τους επί της ουσίας υποστηρίζουν, αντιθέτως, την ύπαρξη συντρέχουσας αρμοδιότητας⁷⁰. Όσον με αφορά, προκρίνω την πρώτη εκ των θέσεων αυτών, για τους λόγους που πρόκειται να εκθέσω κατωτέρω.

57. Τονίζω, πάντως, ότι εάν το Δικαστήριο αποφανθεί πράγματι υπέρ της αποκλειστικής εξωτερικής αρμοδιότητας της Ένωσης, τούτο δεν θίγει τη διακριτική ευχέρεια του Συμβουλίου να ασκήσει ή όχι την αρμοδιότητα αυτή για τη σύναψη των οικείων διεθνών συμφωνιών, τούτο δε μέσω των κρατών μελών που είναι συμβαλλόμενα μέρη στη Σύμβαση της Χάγης του 1980, καθόσον η Ένωση δεν έχει την ικανότητα να το πράξει η ίδια⁷¹. Επιπλέον, η επικείμενη απόφαση δεν προεξοφλεί την απάντηση στο ερώτημα εάν τα κράτη μέλη, έχοντας εξουσιοδοτηθεί από την Ένωση να αποδεχτούν την προσχώρηση των εν λόγω τρίτων κρατών, υποχρεούνται να προβούν στην αποδοχή αυτή, ή, ενδεχομένως, απαγορεύεται να προβούν σε αυτή, σε περίπτωση κατά την οποία η Ένωση προκρίνει την άρνηση μιας προσχωρήσεως. Πράγματι, τα ζητήματα αυτά δεν μπορούν να επιλυθούν στο πλαίσιο της διαδικασίας για την έκδοση γνωμοδοτήσεως.

66 — Εξαιρουμένων της Ελληνικής, της Γαλλικής και της Πολωνικής Κυβερνήσεως, κατά τις οποίες η Ένωση δεν έχει καμία αρμοδιότητα να προβεί στην αποδοχή προσχωρήσεως τρίτου κράτους στη Σύμβαση της Χάγης του 1980.

67 — Βλ., μεταξύ άλλων, απόφαση Επιτροπή κατά Συμβουλίου, γνωστή ως «AETR» (22/70, EU:C:1971:32, σκέψεις 16 και 17), καθώς και γνωμοδοτήσεις 2/94 (EU:C:1996:140, σκέψη 26) και 1/03 (EU:C:2006:81, σκέψη 114 και εκεί παρατιθέμενη νομολογία).

68 — Ειδικότερα, η ικανότητα της Ένωσης να συνάπτει τέτοιες συμφωνίες αναγνωρίζεται εμμέσως στο άρθρο 2 του πρωτοκόλλου (αριθ. 22) σχετικά με τη θέση της Δανίας, που προσαρτάται στις Συνθήκες ΕΕ και ΛΕΕ, το οποίο κάνει λόγο για «συμφωνία συναπτομένη από την Ένωση δυνάμει του τίτλου [V του τρίτου μέρους της ΣΛΕΕ]».

69 — Σύμφωνα με τη δήλωση όσον αφορά το άρθρο 218 της Συνθήκης για τη λειτουργία της Ευρωπαϊκής Ένωσης σχετικά με τη διαπραγμάτευση και τη σύναψη, από τα κράτη μέλη, διεθνών συμφωνιών όσον αφορά τον χώρο ελευθερίας, ασφάλειας και δικαιοσύνης, «τα κράτη μέλη δύνανται να διαπραγματεύονται και να συνάπτουν συμφωνίες με τρίτες χώρες ή διεθνείς οργανισμούς στους τομείς που καλύπτονται από το τρίτο μέρος, τίτλος V, [κεφάλαιο 3], εφόσον οι συμφωνίες αυτές συνάδουν προς το δίκαιο της Ένωσης». Ο κανόνας αυτός, που ισχύει και στην περίπτωση της συντρέχουσας αρμοδιότητας, ουδόλως επηρεάζει τις αρχές περί οριοθετήσεως της αρμοδιότητας αυτής και της αποκλειστικής αρμοδιότητας της Ένωσης, όπως αυτές απορρέουν από τη ΣΛΕΕ και τη νομολογία.

70 — Ορισμένες εξ αυτών υποστηρίζουν επικουρικώς μόνον την άποψη περί συντρέχουσας αρμοδιότητας σε σχέση με την κύρια πρόταση τους υπέρ του απαραδέκτου της αιτήσεως γνωμοδοτήσεως ή υπέρ της παντελούς ελλείψεως εξωτερικής αρμοδιότητας της Ένωσης στον τομέα αυτό.

71 — Βλ. σημεία 32 και 33 της παρούσας γνώμης.

B — Επί των κριτηρίων για την οριοθέτηση της αποκλειστικής εξωτερικής αρμοδιότητας της Ένωσης που απορρέουν από την προγενέστερη της ΣΛΕΕ νομολογίας

58. Πριν τεθεί σε ισχύ η Συνθήκη της Λισαβώνας, οι αρχές που είχαν εφαρμογή για να κριθεί αν η Κοινότητα έχει αποκλειστική αρμοδιότητα να συνάπτει συμφωνίες διεθνούς εμβέλειας είχαν καθοριστεί από το Δικαστήριο, συγκεκριμένα δε με την απόφαση Επιτροπή κατά Συμβουλίου, γνωστή ως «AETR»⁷², όπως ρητώς μνημονεύεται στην προαναφερθείσα απόφαση 2006/719⁷³. Κατά την απόφαση αυτή, «[π]αρά το γεγονός ότι η συνθήκη ΕΚ δεν αναφέρεται ρητά σε εξωτερική αρμοδιότητα, σύμφωνα με τη νομολογία του Δικαστηρίου οι προαναφερόμενες διατάξεις της συνθήκης ΕΚ αποτελούν όχι μόνο νομικές βάσεις για εσωτερικές πράξεις της Κοινότητας αλλά εξίσου για τη σύναψη διεθνών συμφωνιών από την Κοινότητα [74]. Η Κοινότητα μπορεί να συνάπτει διεθνείς συμφωνίες στις περιπτώσεις εκείνες κατά τις οποίες η εσωτερική αρμοδιότητα έχει ασκηθεί ήδη με σκοπό τη θέσπιση μέτρων για την υλοποίηση κοινής πολιτικής σε διάφορους τομείς, όπως αναφέρεται ανωτέρω, ή σε περιπτώσεις που η διεθνής συμφωνία είναι απαραίτητη για να επιτευχθεί ένας από τους κοινοτικούς στόχους [75]. Η εξωτερική αρμοδιότητα της Κοινότητας είναι αποκλειστική στο μέτρο που μια διεθνής συμφωνία επηρεάζει τους εσωτερικούς κοινοτικούς κανόνες ή τροποποιεί το πεδίο εφαρμογής τους [76]. Στις περιπτώσεις που ισχύει αυτό, δεν αποτελεί αρμοδιότητα των κρατών μελών αλλά της Κοινότητας η ανάληψη εξωτερικών δεσμεύσεων με τρίτα κράτη ή διεθνείς οργανισμούς. Μια διεθνής συμφωνία μπορεί να εμπίπτει πλήρως ή μόνο σε ορισμένο βαθμό στο πεδίο αποκλειστικής αρμοδιότητας της Κοινότητας».

59. Άλλως ειπείν, κατά την ανωτέρω υπομνησθείσα νομολογία, αποκλειστική εξωτερική αρμοδιότητα μπορούσε να απονεμηθεί στην Κοινότητα εμμέσως, οσάκις η σχεδιαζόμενη διεθνής συμφωνία μπορούσε να επηρεάσει κατά τρόπο αρνητικό τους κοινούς κανόνες που είχαν θεσπιστεί δυνάμει προγενέστερης ασκήσεως της εσωτερικής αρμοδιότητάς της, αρχή εκ της οποίας συνάγεται η ύπαρξη συμμετρίας μεταξύ των δύο αυτών ειδών αρμοδιότητας⁷⁷.

60. Το κριτήριο που αφορά τον επηρεασμό των κοινών κανόνων καθορίστηκε στη μεταγενέστερη νομολογία του Δικαστηρίου. Η νομολογία αυτή αναπτύχθηκε σε τρία βασικά στάδια⁷⁸, το τελευταίο εκ των οποίων αναπτύχθηκε στη γνωμοδότηση 1/03⁷⁹. Το Δικαστήριο επισήμανε αρχικώς ότι τα τρία κριτήρια⁸⁰ που ορίζονται στη γνωμοδότηση 1/94 και έχουν χρησιμοποιηθεί επανειλημμένως στις αποφάσεις «ελεύθερης αεροπλοΐας» αποτελούν απλώς παραδείγματα τέτοιων περιπτώσεων και ο τρόπος με τον οποίο διατυπώθηκαν ανάγεται στο συγκεκριμένο πλαίσιο που έλαβε εκάστοτε υπόψη το

72 — EU:C:1971:32.

73 — Η παραπομπή που ακολουθεί αποτελεί απόσπασμα του σημείου 6 του παραρτήματος II της εν λόγω αποφάσεως.

74 — Βλ. απόφαση Επιτροπή κατά Συμβουλίου, γνωστή ως «AETR» (EU:C:1971:32, σκέψη 16).

75 — Γνωμοδοτήσεις 1/76 (EU:C:1977:63) και 2/91 (EU:C:1993:106) καθώς και αποφάσεις Επιτροπή κατά Συμβουλίου, γνωστή ως «AETR» (EU:C:1971:32), και Επιτροπή κατά Δανίας (EU:C:2002:625).

76 — Αποφάσεις Επιτροπή κατά Συμβουλίου, γνωστή ως «AETR» (EU:C:1971:32, σκέψη 17), και Επιτροπή κατά Δανίας (EU:C:2002:625, σκέψη 77). Η υπογράμμιση δική μου.

77 — Ο γενικός εισαγγελέας Υ. Βοτ επισήμανε επίσης προσφάτως ότι «η αρχή του παραλληλισμού της εξωτερικής και της εσωτερικής αρμοδιότητας, που αναγνωρίστηκε με την προαναφερθείσα απόφαση AETR, υπόκειται επομένως, αφενός, στην προϋπόθεση της προηγούμενης ασκήσεως της αρμοδιότητας της Ένωσης με τη θέσπιση κοινών κανόνων, συμπεριλαμβανομένων των τομέων που δεν καλύπτονται από κάποια κοινή πολιτική, και, αφετέρου, του επηρεασμού των κοινών κανόνων από την κρατική δράση» (προτάσεις στην υπόθεση Green Network, C-66/13, EU:C:2014:156, σκέψη 39).

78 — Ο γενικός εισαγγελέας Υ. Βοτ εξέθεσε (όπ.π., σημεία 43 επ.) ότι στον πρώτο από τους κύκλους της νομολογίας που έχουν προσδιοριστεί, η απλή, έστω και μερική, σύμπτωση των σχετικών τομέων των εσωτερικών κοινών κανόνων και των επίμαχων διεθνών δεσμεύσεων φάνηκε να είναι αρκετή (απόφαση Επιτροπή κατά Συμβουλίου, γνωστή ως «AETR», EU:C:1971:32, σκέψεις 30 και 31, και γνωμοδότηση 2/91, EU:C:1993:106, σημείο 25), ενώ στον δεύτερο κύκλο, το Δικαστήριο υιοθέτησε μια αυστηρότερη προσέγγιση, εξαρτώντας την ενεργοποίηση της αρχής των παραλληλισμού της εξωτερικής και της εσωτερικής αρμοδιότητας από τρία συγκεκριμένα κριτήρια (γνωμοδότηση 1/94, EU:C:1994:384, σκέψεις 77, 95 και 96, και προμνημονευθείσες αποφάσεις, γνωστές και ως αποφάσεις «ελεύθερης αεροπλοΐας», ιδίως δε απόφαση Επιτροπή κατά Δανίας, EU:C:2002:625, σκέψεις 77 επ.).

79 — EU:C:2006:81. Οι μεταγενέστερες γνωμοδοτήσεις δεν διευκρινίζουν το ζήτημα της έννοιας αυτής.

80 — Πρέπει να υπομνησθεί ότι η Κοινότητα «αποκτά αποκλειστική εξωτερική αρμοδιότητα» στην περίπτωση κατά την οποία «έχει περιλάβει στις εσωτερικές νομοθετικές πράξεις της ρήτρες σχετικές με τη μεταχείριση που πρέπει να επιφυλάσσεται στους υπηκόους τρίτων χωρών» ή «έχει παράσχει ρητώς στα όργανά της αρμοδιότητα για τη διεξαγωγή διαπραγματεύσεων με τις τρίτες χώρες» ή «έχει πραγματοποιήσει πλήρη εναρμόνιση σε ορισμένο τομέα» (απόφαση Επιτροπή κατά Δανίας, EU:C:2002:625, σκέψεις 83 και 84 και εκεί παρατιθέμενη νομολογία).

Δικαστήριο»⁸¹. Εν συνεχεία εξήγησε ότι «το Δικαστήριο, αποφαινόμενο γενικότερα, δέχτηκε την ύπαρξη αποκλειστικής αρμοδιότητας της Κοινότητας στην περίπτωση, μεταξύ άλλων, που η σύναψη συμφωνίας από τα κράτη μέλη είναι ασυμβίβαστη με την ενότητα της κοινής αγοράς και την ομοιόμορφη εφαρμογή του κοινοτικού δικαίου [⁸²] ή που, λόγω της ίδιας της φύσης των υφιστάμενων κοινοτικών διατάξεων [...], οποιαδήποτε συμφωνία στον τομέα αυτό θα επηρέαζε αναγκαστικά τους κοινοτικούς κανόνες, κατά την έννοια της προπαρατεθείσας απόφασης ΑΕΤΡ»⁸³. Τόνισε επίσης ότι, προκειμένου να θεμελιωθεί η αποκλειστική αρμοδιότητα επί τη βάσει αυτή, «δεν είναι αναγκαίο να υπάρχει πλήρης σύμπτωση του τομέα που καλύπτει η διεθνής συμφωνία με τον τομέα που καλύπτει η κοινοτική ρύθμιση»⁸⁴, ούτε να υφίσταται ουσιώδης απόκλιση μεταξύ των δεσμεύσεων από την εν λόγω συμφωνία και των κοινών κανόνων⁸⁵.

61. Όπως διαπίστωσε ο γενικός εισαγγελέας Υ. Bot⁸⁶, στη γνωμοδότηση 1/03 «το Δικαστήριο, προβαίνοντας σε μια σύνθεση της νομολογίας του, φαίνεται ότι επανήλθε σε μια πιο ευρεία ερμηνεία της έννοιας του επηρεασμού των κοινών κανόνων» και «παρέθεσε, επίσης, τη μέθοδο αναλύσεως βάσει της οποίας μπορεί να κριθεί αν πληρούνται το κριτήριο που απορρέει από τη φράση “τομέας καλυπτόμενος ήδη σε μεγάλο μέρος από τους κοινοτικούς κανόνες” [⁸⁷]». Σε σχέση με το ζήτημα αυτό, επισήμανε ότι, αφενός, η ανάλυση «δεν πρέπει να στηρίζεται μόνο στην έκταση των επίμαχων κανόνων αλλά και στη φύση τους και στο περιεχόμενό τους» και, αφετέρου, ότι «πρέπει να λαμβάνονται υπόψη όχι μόνο το παρόν στάδιο εξελίξεως του κοινοτικού δικαίου στον οικείο τομέα αλλά και οι προοπτικές της εξελίξεώς του, εφόσον είναι προβλέψιμες κατά τον χρόνο της αναλύσεως αυτής»⁸⁸. Τόνισε επίσης ότι «αυτό που έχει ουσιαστική σημασία τελικά είναι να διασφαλίζονται η ενιαία και ομοιόμορφη εφαρμογή των κοινοτικών κανόνων και η εύρυθμη λειτουργία του συστήματος που καθιερώνουν οι κανόνες αυτοί, ώστε να διασφαλίζεται πλήρως η αποτελεσματικότητα του κοινοτικού δικαίου»⁸⁹.

62. Προσθέτω ότι το Δικαστήριο υπενθύμισε, στην ίδια γνωμοδότηση, ότι «η Κοινότητα έχει μόνο τις αρμοδιότητες που της έχουν απονεμηθεί και ότι επομένως η ύπαρξη αρμοδιότητας, μη προβλεπόμενης, σημειωτέον, ρητά από τη Συνθήκη και μάλιστα αποκλειστικής, πρέπει να θεμελιώνεται στα πορίσματα της συγκεκριμένης αναλύσεως της σχέσεως που υπάρχει μεταξύ της μελετώμενης συμφωνίας και του ισχύοντος κοινοτικού δικαίου από την οποία να προκύπτει ότι η σύναψη της συμφωνίας αυτής μπορεί να επηρεάσει τους κοινοτικούς κανόνες»⁹⁰.

63. Για τους λόγους που θα εκθέσω εν συνεχεία, φρονώ ότι τόσο τα κριτήρια για την οριοθέτηση της αποκλειστικής εξωτερικής αρμοδιότητας της Ένωσης όσο και οι μέθοδοι που διέπουν την εφαρμογή τους, όπως προσδιορίστηκαν από το Δικαστήριο, παραμένουν πρόσφορα για την απάντηση στο ερώτημα που τέθηκε με την παρούσα αίτηση γνωμοδοτήσεως, καίτοι η αίτηση αυτή υποβάλλεται δυνάμει των διατάξεων της ΣΛΕΕ και όχι αυτών της ΣΕΚ.

81 — Γνωμοδότηση 1/03 (EU:C:2006:81, σκέψη 121).

82 — Απόφαση Επιτροπή κατά Συμβουλίου, γνωστή ως «ΑΕΤΡ» (EU:C:1971:32, σκέψη 31).

83 — Γνωμοδότηση 1/03 (EU:C:2006:81, σκέψη 122 και εκεί παρατιθέμενη νομολογία).

84 — Όπ.π. (σημείο 126).

85 — Γνωμοδότηση 2/91 (EU:C:1993:106, σκέψη 25), καθώς και αποφάσεις Επιτροπή κατά Δανίας (EU:C:2002:625, σκέψη 82) και Επιτροπή κατά Γερμανίας (C-433/03, EU:C:2005:462, σκέψη 45).

86 — Προτάσεις στην υπόθεση Green Network (EU:C:2014:156, σημεία 48 έως 50).

87 — Κριτήριο που διατυπώθηκε στη γνωμοδότηση 2/91 (EU:C:1993:106, σκέψη 25). Η υπογράμμιση δική μου.

88 — Γνωμοδότηση 1/03 (EU:C:2006:81, σημείο 126). Η υπογράμμιση δική μου.

89 — Όπ.π. (σημείο 128). Η υπογράμμιση δική μου.

90 — Όπ.π. (σημείο 124). Η υπογράμμιση δική μου. Η αρχή της απονομής αρμοδιοτήτων αναφέρεται επίσης στη γνωμοδότηση 1/08 (EU:C:2009:739, σκέψη 110) και στο άρθρο 5, παράγραφος 1, ΣΕΕ.

Γ — *Επί του αν εξακολουθούν να ισχύουν οι νομολογιακές αρχές αυτές κατόπιν της θέσεως σε ισχύ της ΣΛΕΕ*

64. Επί του παρόντος, δυνάμει του άρθρου 3, παράγραφος 2, ΣΛΕΕ, πέραν της αποκλειστικής αρμοδιότητας που ανατίθεται στην Ένωση στους τομείς που απαριθμούνται ρητώς στην παράγραφο 1 του άρθρου αυτού⁹¹, «[η] Ένωση έχει επίσης αποκλειστική αρμοδιότητα για τη σύναψη διεθνούς συμφωνίας όταν η σύναψη αυτή προβλέπεται σε νομοθετική πράξη της Ένωσης ή είναι απαραίτητη για να μπορέσει η Ένωση να ασκήσει την εσωτερική της αρμοδιότητα, ή κατά το μέτρο που ενδέχεται να επηρεάσει τους κοινούς κανόνες ή να μεταβάλει την εμβέλειά τους» (η υπογράμμιση δική μου).

65. Κατ' αρχάς, θα πρέπει να σημειωθεί ότι από τη γενική διατύπωση της διατάξεως φαίνεται ότι ο αποκλειστικός χαρακτήρας της αρμοδιότητας εξαρτάται μόνον από το περιεχόμενο της συμφωνίας, χωρίς να εισάγεται διάκριση με βάση τα συμβαλλόμενα μέρη⁹², εξ ου συνάγεται ότι η συμφωνία μπορεί να συναφθεί με τρίτες χώρες είτε από την ίδια την Ένωση είτε μέσω των κρατών μελών της, όπως προβλέπεται στην προκειμένη περίπτωση.

66. Όλοι οι μετέχοντες στη διαδικασία που υπέβαλαν παρατηρήσεις στο Δικαστήριο στο πλαίσιο της παρούσας υποθέσεως συμφωνούν, ορθώς κατά την άποψή μου, ως προς το ότι το ζήτημα επί του οποίου πρέπει να γνωμοδοτήσει το Δικαστήριο είναι το εάν η αρμοδιότητα της Ένωσης είναι ή όχι αποκλειστική κατά το άρθρο 3, παράγραφος 2, ΣΛΕΕ, καθώς και ως προς το ότι, εν προκειμένω, συντρέχει μόνον η τελευταία από τις τρεις περιπτώσεις που προβλέπονται στη διάταξη αυτή. Πράγματι, δεν αμφισβητείται το γεγονός ότι η σύναψη των υπό κρίση διεθνών συμφωνιών δεν υπάγεται σε ρητώς προβλεπομένη από το δίκαιο της Ένωσης αποκλειστική αρμοδιότητα και ότι η πράξη αυτή δεν είναι αναγκαία για την εκ μέρους της Ένωσης άσκηση της εσωτερικής αρμοδιότητάς της στον τομέα που καλύπτεται από τις συμφωνίες αυτές. Κατά συνέπεια, η φύση της εξωτερικής αρμοδιότητας της Ένωσης εξαρτάται εν προκειμένω αποκλειστικά από τη διαπίστωση του κατά πόσον η αποδοχή της προσχωρήσεως τρίτου κράτους στη Σύμβαση της Χάγης του 1980 είναι πιθανό να επηρεάσει τους κοινούς κανόνες ή να μεταβάλει το περιεχόμενό τους, κατά την έννοια της παραγράφου 2.

67. Οι μετέχοντες στη διαδικασία προκρίνουν αποκλίνουσες προσεγγίσεις όσον αφορά την ερμηνεία που πρέπει να δοθεί στο τελευταίο εδάφιο της διατάξεως αυτής, ιδίως όταν, όπως φαίνεται να συμβαίνει εν προκειμένω, ο τομέας στον οποίο εμπίπτει η σχεδιαζόμενη διεθνής συμφωνία καλύπτεται τουλάχιστον εν μέρει από τους εφαρμοστέους κοινούς κανόνες. Κατά την Επιτροπή, το Ευρωπαϊκό Κοινοβούλιο και την Ιταλική Κυβέρνηση, η ύπαρξη αποκλειστικής εξωτερικής αρμοδιότητας θα μπορούσε να συναχθεί από το ότι αφενός μεν ο τομέας της Συμβάσεως της Χάγης του 1980 συμπίπτει σε μεγάλο βαθμό με τους κανόνες της Ένωσης, δεδομένου ότι η εν λόγω Σύμβαση περιέχει διατάξεις ισοδύναμες και στενά συνδεδεμένες με εκείνες του κανονισμού Βρυξέλλες Ια, αφετέρου δε με τον κανονισμό αυτό έχει καθιερωθεί ομοιόμορφο κοινό σύστημα, το οποίο βασίζεται στον μηχανισμό της εν λόγω Συμβάσεως. Αντιθέτως, το Συμβούλιο και όλες οι άλλες κυβερνήσεις που παρενέβησαν στην παρούσα υπόθεση αμφισβητούν τα επιχειρήματα αυτά και προκρίνουν μια αυστηρότερη προσέγγιση, κατά την οποία, από της θέσεως σε ισχύ του άρθρου 3, παράγραφος 2, ΣΛΕΕ, η Ένωση δεν μπορεί να έχει αποκλειστική αρμοδιότητα σε τέτοιες περιπτώσεις.

68. Προκειμένου να επιλυθεί η διχογνωμία αυτή, το κύριο ζήτημα είναι να προσδιοριστεί εάν, παρά τις τροποποιήσεις που εισήχθησαν με τη Συνθήκη της Λισσαβώνας, παραμένουν εφαρμοστέα, ενδεχομένως δε και καθοριστικής σημασίας, τα παλαιά νομολογιακά κριτήρια, βάσει των οποίων μπορεί να διαπιστωθεί ο επηρεασμός των κοινών κανόνων. Το ζήτημα του κατά πόσον εξακολουθούν

91 — Δηλαδή την τελωνειακή ένωση, τη θέσπιση των κανόνων ανταγωνισμού που είναι αναγκαίοι για τη λειτουργία της εσωτερικής αγοράς, τη νομισματική πολιτική για τα κράτη μέλη με νόμισμα το ευρώ, τη διατήρηση των βιολογικών πόρων της θάλασσας στο πλαίσιο της κοινής αλιευτικής πολιτικής και την κοινή εμπορική πολιτική.

92 — Βλ., επίσης, προτάσεις της γενικής εισαγγελέα E. Sharpston στην υπόθεση Επιτροπή κατά Συμβουλίου (C-114/12, EU:C:2014:224, σημείο 90).

να ισχύουν τα κριτήρια αυτά αφορά ιδίως το κριτήριο που απορρέει από τη γνωμοδότηση 2/91⁹³, δεδομένου ότι ο οικείος τομέας «καλύπτεται ήδη σε μεγάλο βαθμό από τους κανόνες [του δικαίου της Ένωσης]», καθώς και τα πρόσθετα κριτήρια που διατυπώνονται στη γνωμοδότηση 1/03⁹⁴, τα οποία αφορούν την «ενιαία και ομοιόμορφη εφαρμογή των κανόνων [του δικαίου της Ένωσης] και την εύρυθμη λειτουργία του συστήματος που καθιερώνουν».

69. Όπως και οι γενικές εισαγγελείς J. Kokott⁹⁵ και E. Sharpston⁹⁶, φρονώ ότι τα νομολογιακά κριτήρια που αφορούν την αποκλειστική εξωτερική αρμοδιότητα της Ένωσης πρέπει να εξακολουθήσουν να εφαρμόζονται και στο νέο νομοθετικό πλαίσιο που θεσπίζεται με το άρθρο 3, παράγραφος 2, ΣΛΕΕ, καθόσον με τη διάταξη αυτή κωδικοποιήθηκαν τα εν λόγω κριτήρια⁹⁷. Μολονότι, βεβαίως, τα ανωτέρω κριτήρια δεν ενσωματώθηκαν αυτολεξεί στο άρθρο 3, παράγραφος 2, ΣΛΕΕ προκειμένου να προσδιορίσουν το πεδίο της έννοιας του επηρεασμού κατά την παράγραφο αυτή⁹⁸, φρονώ ότι είναι, εντούτοις, προφανές ότι οι συντάκτες της ΣΛΕΕ έλαβαν υπόψη τους τη νομολογία αυτή, καθώς και ότι τα στοιχεία εκτιμήσεως που συνήγαγε το Δικαστήριο εξακολουθούν να είναι λυσιτελή, λαμβανομένων υπόψη τόσο του ιστορικού θεσπίσεως της διατάξεως αυτής όσο και του νομοθετικού πλαισίου στο οποίο εντάσσεται η διάταξη αυτή.

70. Συγκεκριμένα, από την ανάλυση του ιστορικού θεσπίσεως της ΣΛΕΕ συνάγεται ότι πρόθεση των συντακτών της ήταν να ενσωματώσουν τη νομολογία επί του θέματος και όχι να απομακρυνθούν από αυτή, όπως υποστήριξε το Συμβούλιο, χωρίς, εντούτοις, να παράσχει αποδεικτικά στοιχεία προς επίρρωση της θέσεώς του⁹⁹. Λαμβανομένου υπόψη ότι η ΣΛΕΕ εμπνέεται σε μεγάλο βαθμό από το μη ευοδωθέν σχέδιο της Συνθήκης για τη θέσπιση Συντάγματος για την Ευρώπη, αξίζει να σημειωθεί ότι τα μέλη της Συνελεύσεως για το Μέλλον της Ευρώπης κλήθηκαν να συντάξουν τους όρους της μελλοντικής συνθήκης σχετικά με την αποκλειστική εξωτερική αρμοδιότητα «σύμφωνα με την υφιστάμενη νομολογία του Δικαστηρίου» και κατά τρόπο ώστε να «διατυπώνεται ρητώς η νομολογία του Δικαστηρίου»¹⁰⁰.

71. Επιπλέον, η ευρεία προσέγγιση που προτείνω δεν αναιρείται από την εξέταση του συστήματος, μέρος της οποίας αποτελεί το άρθρο 3, παράγραφος 2, ΣΛΕΕ. Προκειμένου να αντιταχθούν στη διατήρηση του νομολογιακού κριτηρίου, κατά το οποίο, για να θεμελιωθεί η αποκλειστική αρμοδιότητα της Ένωσης, αρκεί ο τομέας να «καλύπτεται ήδη σε μεγάλο βαθμό από κοινούς κανόνες», η Γερμανική, η Εσθονική, η Λεττονική, η Αυστριακή, η Σουηδική Κυβέρνηση και η Κυβέρνηση του Ηνωμένου Βασιλείου επικαλούνται το πρωτόκολλο (αριθ. 25) σχετικά με την άσκηση

93 — EU:C:1993:106, σκέψη 25. Το συγκεκριμένο κριτήριο χρησιμοποιήθηκε στη συνέχεια επανειλημμένως από το Δικαστήριο [βλ., μεταξύ άλλων, την παρατιθέμενη νομολογία στην υποσημείωση 25 των προτάσεων του γενικού εισαγγελέα Y. Bot στην υπόθεση Green Network (EU:C:2014:156)].

94 — EU:C:2006:81, σκέψεις 126 έως 128.

95 — Προτάσεις στην υπόθεση Επιτροπή κατά Συμβουλίου (C 137/12, EU:C:2013:441, σημεία 110 έως 117).

96 — Προτάσεις στην υπόθεση Επιτροπή κατά Συμβουλίου (EU:C:2014:224, ιδίως σημεία 81 έως 97).

97 — Συναφώς, βλ. ιδίως τις παρατηρήσεις στην υπό κρίση υπόθεση της Επιτροπής, της Εσθονικής, της Ιρλανδικής, της Κυπριακής, της Πορτογαλικής Κυβερνήσεως και της Κυβερνήσεως του Ηνωμένου Βασιλείου, καθώς και του Ευρωπαϊκού Κοινοβουλίου και του Συμβουλίου· τις προτάσεις της γενικής εισαγγελέα J. Kokott στην υπόθεση Επιτροπή κατά Συμβουλίου (EU:C:2013:441, σημείο 112)· Adam, S., «Le mécanisme préjudiciel, limite fonctionnelle à la compétence externe de l'Union — Note sur l'avis 1/09», *Cahiers de droit européen*, 2011, αριθ. 1, σ. 277 επ., υποσημείωση 52.

98 — Η φράση «όταν η σύναψη [διεθνούς] συμφωνίας ενδέχεται να επηρεάσει τους κοινούς κανόνες ή να μεταβάλει την εμβέλειά τους», περιλαμβάνεται επίσης στο άρθρο 216, παράγραφος 1, ΣΛΕΕ, χωρίς εντούτοις να διευκρινίζεται με περαιτέρω λεπτομέρειες η έννοια που πρέπει να της δοθεί. Επί του περιεχομένου της διατάξεως αυτής και επί του γεγονότος ότι δεν έχει σημασία ότι η διατύπωση της διαφέρει από τη διατύπωση του άρθρου 3, παράγραφος 2, ΣΛΕΕ σε ορισμένες γλωσσικές αποδόσεις, βλ. προτάσεις της γενικής εισαγγελέα E. Sharpston στην υπόθεση Επιτροπή κατά Συμβουλίου (EU:C:2014:224, σημείο 88).

99 — Η παράλειψη αυτή επισημάνθηκε επίσης από τη γενική εισαγγελέα J. Kokott στις προτάσεις της στην υπόθεση Επιτροπή κατά Συμβουλίου (EU:C:2013:441, σημείο 111).

100 — Τελική έκθεση της ομάδας εργασίας V «Συντρέχουσες αρμοδιότητες», της 4ης Νοεμβρίου 2002, CONV 375/1/02, σ. 7 (<http://european-convention.eu.int/pdf/reg/fr/02/cv00/cv00375-re01.fr02.pdf>), και τελική έκθεση της ομάδας εργασίας VII «Εξωτερική δράση της ΕΕ», της 16ης Δεκεμβρίου 2002, CONV 459/02 σ. 4, σημείο 4, και σ. 16, σημείο 18 (<http://european-convention.eu.int/pdf/reg/fr/02/cv00/cv00459.fr02.pdf>). Βλ., επίσης, προτάσεις της γενικής εισαγγελέα E. Sharpston στην υπόθεση Επιτροπή κατά Συμβουλίου (EU:C:2014:224), υποσημείωση 55.

των συντρεχουσών αρμοδιοτήτων, που προσαρτάται στις Συνθήκες ΕΕ και ΛΕΕ¹⁰¹, καθώς και τον κανόνα προτιμήσεως σχετικά με τη συντρέχουσα αρμοδιότητα που διατυπώνεται στο άρθρο 2, παράγραφος 2, ΣΛΕΕ. Αντιτάσσουν ότι από τις διατάξεις αυτές προκύπτει ότι το γεγονός ότι η Ένωση έχει ήδη ασκήσει την εσωτερική της αρμοδιότητα αφορά μόνον τα στοιχεία που διέπονται από την εγκριθείσα κατ' αυτόν τον τρόπο νομική πράξη και όχι τον οικείο τομέα στο σύνολό του. Εντούτοις, όπως και η Επιτροπή, φρονώ ότι ούτε το πρωτόκολλο αυτό (αριθ. 25) ούτε το άρθρο 2, παράγραφος 2, ΣΛΕΕ, στο οποίο παραπέμπει αποκλειστικά το πρωτόκολλο αυτό¹⁰², παρακωλύουν τυπικώς την εφαρμογή της προγενέστερης της ΣΛΕΕ νομολογίας, δοθέντος ότι οι διατάξεις αυτές διέπουν απλώς την άσκηση των συντρεχουσών αρμοδιοτήτων και δεν σκοπούν σε καμία περίπτωση να περιορίσουν το πεδίο εφαρμογής των περιπτώσεων αποκλειστικής αρμοδιότητας που προβλέπονται στο άρθρο 3, παράγραφος 2, ΣΛΕΕ, όπως έχει ήδη καταδειχθεί από άλλους γενικούς εισαγγελείς¹⁰³.

72. Συναφώς, η γενική εισαγγελέας J. Kokott έχει εύστοχα επισημάνει ότι «η αποκλειστική αρμοδιότητα κατά το άρθρο 3, παράγραφος 2, τρίτη περίπτωση, ΣΛΕΕ δεν εξαρτάται πρωτίστως από το αν υφίστανται ή δεν υφίστανται απλώς κοινοί κανόνες σε συγκεκριμένο τομέα, αλλά από τον κίνδυνο να επηρεασθούν αυτοί οι κοινοί κανόνες ή να μεταβληθεί η εμβέλειά τους. Τέτοιος κίνδυνος μπορεί να συντρέχει όταν διεθνής συμφωνία περιλαμβάνει ρυθμίσεις οι οποίες έχουν στενή σχέση, από απόψεως περιεχομένου, με κοινοτικούς κανόνες που ρυθμίζουν σε σημαντική έκταση τον αντίστοιχο τομέα στο πλαίσιο του δικαίου της Ένωσης. Διεθνής συνθήκη, δηλαδή, μπορεί να επηρεάσει κατά τρόπο αρνητικό κοινοτικούς κανόνες αυτού του είδους, ακόμη και όταν οι εν λόγω κανόνες και η διεθνής συμφωνία δεν ρυθμίζουν ακριβώς τα ίδια “στοιχεία” (κατά την έννοια του πρωτοκόλλου 25). Υπ' αυτές τις συνθήκες, το νομολογιακό κριτήριο του τομέα που καλύπτεται ήδη σε σημαντικό βαθμό από κοινοτικούς κανόνες ουδόλως έχει απολέσει τη σημασία του, ακόμη και μετά την έναρξη ισχύος της Συνθήκης της Λισσαβώνας»¹⁰⁴ (η υπογράμμιση δική μου).

73. Ως εκ τούτου, φρονώ ότι το πλαίσιο των κριτηρίων αναλύσεως που έχει διατυπώσει το Δικαστήριο όσον αφορά την ερμηνεία των προϊσχυουσών διατάξεων της Συνθήκης ΕΚ εξακολουθεί να ασκεί επιρροή και υπό τις ισχύουσες διατάξεις του άρθρου 3, παράγραφος 2, ΣΛΕΕ.

Δ — Επί της εφαρμογής εν προκειμένω των κριτηρίων σχετικά με τον επηρεασμό των κοινών κανόνων

74. Για να εκτιμηθεί εάν η Ένωση έχει αποκλειστική αρμοδιότητα να συνάψει τις διεθνείς συμφωνίες οι οποίες αποτελούν το αντικείμενο της παρούσας αιτήσεως γνωμοδοτήσεως, οι διατάξεις του άρθρου 3, παράγραφος 2, ΣΛΕΕ πρέπει να ερμηνευθούν και να εφαρμοσθούν με γνώμονα τις αρχές της νομολογίας που υπομνήσθηκαν ανωτέρω¹⁰⁵. Τούτο συνεπάγεται ότι το Δικαστήριο πρέπει να εξετάσει, αφενός, εάν υπάρχουν κοινοί κανόνες στον τομέα που καλύπτεται από τις συμφωνίες αυτές και, αφετέρου, κατά πόσον ενδέχεται να επηρεαστεί το περιεχόμενο και/ή το πεδίο εφαρμογής τους από τη σύναψη των συμφωνιών αυτών. Προηγουμένως, είναι, εν προκειμένω, σκόπιμο να παρασχεθούν συναφώς ορισμένες διευκρινίσεις σχετικά με τις σχεδιαζόμενες διεθνείς συμφωνίες.

101 — Το μόνον άρθρο του Πρωτοκόλλου αυτού ορίζει ότι «[ό]σον αφορά το άρθρο 2, παράγραφος 2, της Συνθήκης για τη λειτουργία της Ευρωπαϊκής Ένωσης σχετικά με τις συντρέχουσες αρμοδιότητες, όταν η Ένωση αναλαμβάνει δράση σε συγκεκριμένο τομέα, το πεδίο άσκησης αυτής της αρμοδιότητας καλύπτει μόνο τα στοιχεία που διέπονται από την εν λόγω πράξη της Ένωσης και, συνεπώς, δεν καλύπτει ολόκληρο τον τομέα».

102 — Εξαιρουμένης οποιασδήποτε αναφοράς στην παράγραφο 1 του άρθρου 2, σχετικά με τις περιπτώσεις κατά τις οποίες οι ΣΕΕ και ΣΛΕΕ απονέμουν στην Ένωση αποκλειστική αρμοδιότητα, καθώς και στο άρθρο 3, παράγραφος 2, ΣΛΕΕ.

103 — Βλ. προτάσεις της γενικής εισαγγελέα J. Kokott στην υπόθεση Επιτροπή κατά Συμβουλίου (ΕΥ:C:2013:441, σημεία 114 επ.) και της γενικής εισαγγελέα E. Sharpston στην υπόθεση Επιτροπή κατά Συμβουλίου (ΕΥ:C:2014:224, σημείο 93).

104 — Προτάσεις στην υπόθεση Επιτροπή κατά Συμβουλίου (ΕΥ:C:2013:441, σημεία 116 και 117).

105 — Βλ. σημεία 58 επ. της παρούσας γνώμης.

1. Τα χαρακτηριστικά γνωρίσματα των υπό κρίση διεθνών συμφωνιών

75. Λαμβανομένων υπόψη των παρατηρήσεων που έχουν υποβληθεί στο Δικαστήριο, τίθεται το ερώτημα εάν ο κίνδυνος επηρεασμού των κανόνων δικαίου της Ένωσης από τις εν λόγω διεθνείς συμφωνίες, κατά την έννοια του άρθρου 3, παράγραφος 2, ΣΛΕΕ, πρέπει να εκτιμηθεί σε σχέση με τη Σύμβαση της Χάγης του 1980 ή σε σχέση με τις δηλώσεις αποδοχής της προσχωρήσεως τρίτου κράτους στη Σύμβαση αυτή ή, εiséτι, σε σχέση με τις δύο αυτές νομικές πράξεις εξεταζόμενες από κοινού.

76. Κατά την άποψή μου, αποκλείεται το ενδεχόμενο η εκτίμηση να βασιστεί αποκλειστικά στη Σύμβαση της Χάγης του 1980, δεδομένου ότι ζητούμενο της παρούσας αιτήσεως γνωμοδοτήσεως είναι το Δικαστήριο να αποφανθεί επί διεθνών συμφωνιών που δεν επιφέρουν μεταβολή του περιεχομένου του κειμένου αυτού, αλλά επέκταση του πεδίου εφαρμογής του μεταξύ κρατών μελών της Ένωσης και τρίτων κρατών. Αντιστρόφως, οι δηλώσεις αποδοχής νέων προσχωρούντων κρατών, οι οποίες αποτελούν το αντικείμενο της παρούσας αιτήσεως, δεν μπορούν να θεωρηθούν αυτοτελείς πράξεις, καθόσον σκοπός των πράξεων αυτών είναι να παραγάγει τα αποτελέσματά της μία εκ των διατάξεων της Συμβάσεως, ήτοι το άρθρο 38 αυτής¹⁰⁶. Θα πρέπει, φυσικά, να ληφθεί υπόψη το γεγονός ότι οι πράξεις αυτές έχουν χαρακτήρα παρεπόμενου σε σχέση με τη Σύμβαση αυτή και ότι η εκτίμηση του αντικτύπου των πράξεων αυτών στερείται νοήματος εάν δεν ληφθεί υπόψη το νομοθέτημα που συνιστά τον λόγο υπάρξεώς τους και μέσω του οποίου παράγουν τα ουσιαστικά αποτελέσματά τους.

77. Η στενή σχέση μεταξύ των δύο αυτών ειδών πράξεων επηρεάζουν κατ' ανάγκη την εκτίμηση περί αποκλειστικής ή συντρέχουσας αρμοδιότητας της Ένωσης, η οποία μπορεί, ως εκ τούτου, να πραγματοποιηθεί μόνο συνδυαστικά, ήτοι λαμβάνοντας υπόψη τον πιθανό αρνητικό αντίκτυπο που μπορεί να έχουν όσον αφορά τους κανόνες του δικαίου της Ένωσης τόσο οι διατάξεις της Συμβάσεως της Χάγης του 1980 όσο και οι δηλώσεις αποδοχής που μπορεί να επηρεάσουν τους εν λόγω κανόνες.

78. Αντιθέτως, στο πλαίσιο της εν λόγω εκτιμήσεως, δεν έχει σημασία το ότι μόνον ορισμένα στοιχεία των σχεδιαζόμενων διεθνών συμφωνιών μπορεί να τυγχάνουν εφαρμογής εκ παραλλήλου, ή ακόμη και έρχονται σε σύγκρουση με τους κανόνες του δικαίου της Ένωσης. Πράγματι, όπως επισήμανε η γενική εισαγγελέας E. Sharpston «[μ]ε τη χρήση των λέξεων “κατά το μέτρο που” [στο άρθρο 3, παράγραφος 2, ΣΛΕΕ] διευκρινίζεται ότι, μολονότι ορισμένα μέρη της διεθνούς συμβάσεως μπορεί, επ' αυτής της βάσεως, να εμπίπτουν στην αποκλειστική αρμοδιότητα της Ευρωπαϊκής Ένωσης, η αρμοδιότητα θα μπορούσε εντούτοις να είναι ακόμα συντρέχουσα όσον αφορά άλλα μέρη αυτής»¹⁰⁷. Υπέρ της προσεγγίσεως αυτής συνηγορεί τόσο το πρόσφατο θετικό δίκαιο¹⁰⁸ όσο και η προγενέστερη της ΣΛΕΕ νομολογία του Δικαστηρίου, εκ των οποίων προκύπτει ότι η Ένωση δύναται να έχει αποκλειστική αρμοδιότητα ακόμη και σε περίπτωση κατά την οποία οι τομείς που καλύπτονται αντιστοίχως από τους κοινούς κανόνες και την εν λόγω διεθνή συμφωνία δεν συμπίπτουν πλήρως¹⁰⁹ και ότι, αντιθέτως, πρέπει να γίνεται σύγκριση μεταξύ των κανόνων αυτών και των κύριων σκοπών της διεθνούς συμφωνίας¹¹⁰.

106 — Βλ. σημείο 9 της παρούσας γνώμης.

107 — Προτάσεις στην υπόθεση Επιτροπή κατά Συμβουλίου (EU:C:2014:224, σημείο 90).

108 — Βλ., ιδίως, τρίτη αιτιολογική σκέψη της αποφάσεως 2014/52.

109 — Γνωμοδότηση 1/03 (EU:C:2006:81, σκέψεις 120 και 126 και εκεί παρατιθέμενη νομολογία).

110 — Βλ. απόφαση Πορτογαλία κατά Συμβουλίου (C-268/94, EU:C:1996:461), καθώς και Rosas, A., «Exclusive, shared and national competence in the context of EU external relations: do such distinctions matters?», όπ.π. στην υποσημείωση 38, σ. 24, και υποσημείωση 27).

2. Η ύπαρξη κοινών κανόνων στον τομέα που καλύπτεται από τις διεθνείς συμφωνίες

79. Σύμφωνα με τα προαναφερθέντα νομολογιακά κριτήρια¹¹¹, για να καθοριστεί εάν οι σχεδιαζόμενες διεθνείς συμφωνίες αφορούν «τομέα που καλύπτεται ήδη σε μεγάλο βαθμό από κοινούς κανόνες», είναι σκόπιμο να γίνεται αναφορά τόσο στο εύρος των σχετικών κοινών κανόνων όσο και στη φύση και το περιεχόμενό τους, λαμβάνοντας υπόψη όχι μόνο το παρόν στάδιο αλλά και τις προοπτικές εξελίξεώς τους, εφόσον αυτές είναι προβλέψιμες.

80. Στην παρούσα υπόθεση, είναι αναμφισβήτητο ότι στον τομέα των αστικών θεμάτων της διεθνούς απαγωγής παιδιών, ο οποίος αποτελεί το αντικείμενο της Συμβάσεως της Χάγης του 1980 και των σχετικών αποδοχών των προσχωρήσεων σε αυτή, η Ένωση έχει ήδη ασκήσει την εσωτερική αρμοδιότητά της, στο πλαίσιο του κανονισμού Βρυξέλλες Ια.

81. Όσον αφορά το εύρος των κοινών αυτών κανόνων, φαίνεται ότι το καθ' ύλην πεδίο εφαρμογής του εν λόγω κανονισμού είναι ευρύτερο εκείνου της Συμβάσεως της Χάγης του 1980. Σκοπός της Συμβάσεως αυτής είναι τα συμβαλλόμενα κράτη, συνεργαζόμενα μεταξύ τους, να «προστατεύσουν διεθνώς το παιδί κατά των επιβλαβών συνεπειών της παράνομης μετακίνησης ή κατακράτησής του και να δημιουργήσουν διαδικασίες που αποβλέπουν στο να διασφαλίσουν την άμεση επιστροφή του παιδιού στο κράτος της συνήθους διαμονής του, καθώς και την [αποτελεσματική] προστασία του δικαιώματος επικοινωνίας [και του δικαιώματος επιμέλειας]»¹¹². Αντιθέτως, ο κανονισμός Βρυξέλλες Ια ρυθμίζει, μεταξύ των κρατών μελών της Ένωσης, τη «διεθνή δικαιοδοσία και την αναγνώριση και εκτέλεση αποφάσεων σε γαμικές διαφορές και διαφορές γονικής μέριμνας»¹¹³. Ωστόσο, όσον αφορά την από πλευράς αστικού δικαίου αντιμετώπιση των διασυνοριακών απαγωγών παιδιών, ο κανονισμός αυτός έχει πανομοιότυπους σκοπούς με εκείνους της εν λόγω Συμβάσεως και περιέχει σειρά διατάξεων οι οποίες είναι μεν ισοδύναμες με αυτές της Συμβάσεως, λόγω της ενσωματώσεώς της στον κανονισμό, μολονότι δεν είναι πανομοιότυπες¹¹⁴.

82. Εν προκειμένω, πρέπει να υπομνησθεί ότι, μεταξύ των βασικών διατάξεων της Συμβάσεως της Χάγης του 1980, το άρθρο 3 καθορίζει τις προϋποθέσεις υπό τις οποίες «[η] μετακίνηση ή η κατακράτηση παιδιού θεωρούνται παράνομες»: τα άρθρα 6 και 7 αφορούν τις «κεντρικές αρχές» τις οποίες πρέπει να ορίζουν τα συμβαλλόμενα κράτη μέλη με σκοπό, ιδίως, τη μεταξύ τους συνεργασία¹¹⁵. Τα άρθρα 8 έως 20, τα οποία αφορούν την «επιστροφή του παιδιού», προβλέπουν τους όρους υπό τους οποίους πρέπει να παρεμβαίνουν οι κεντρικές, δικαστικές ή διοικητικές αρχές των συμβαλλομένων κρατών για να καταστήσουν ευχερέστερη την άμεση επιστροφή, εκτός από εξαιρετικές περιπτώσεις: με το άρθρο 16 διευκρινίζεται, μεταξύ άλλων, ότι οι δικαστικές αρχές του κράτους στο οποίο το παιδί έχει μετακινηθεί ή κατακρατείται μπορούν να αποφανθούν επί της ουσίας όσον αφορά το δικαίωμα επιμέλειας μόνον αφότου διαπιστωθεί ότι δεν πληρούνται οι προϋποθέσεις που καθορίζει η Σύμβαση για την επιστροφή του παιδιού: το άρθρο 21 προβλέπει ότι «[α]ίτηση που αποσκοπεί στην οργάνωση ή την προστασία της ουσιαστικής άσκησης ενός δικαιώματος επικοινωνίας μπορεί να απευθύνεται προς την κεντρική αρχή συμβαλλόμενου κράτους κατά τον ίδιο τρόπο όπως η αίτηση επιστροφής του παιδιού».

111 — Βλ. γνωμοδοτήσεις 2/91 (EU:C:1993:106, σκέψη 25) και 1/03 (EU:C:2006:81, σκέψη 126).

112 — Σύμφωνα με τους όρους της Συμβάσεως της Χάγης του 1980, οι οποίοι συμπληρώνονται με το περιεχόμενο του πρώτου άρθρου αυτής.

113 — Σύμφωνα με τον τίτλο του κανονισμού Βρυξέλλες Ια.

114 — Για μια λεπτομερή μελέτη, βλ. Fulchiron, H., «La lutte contre les enlèvements d'enfants», *Le nouveau droit communautaire du divorce et de la responsabilité parentale*, επιμέλεια H. Fulchiron και C. Nourissat, Dalloz, Παρίσι, 2005, σ. 223 επ., όπου τονίζεται ότι «[η] Σύμβαση της Χάγης του 1980 είναι κατά κάποιο τρόπο ενσωματωμένη στην κοινοτική πολιτική για την καταπολέμηση των απαγωγών των παιδιών: πρόκειται για το θεμέλιο επί του οποίου ο κανονισμός οικοδομεί μηχανισμούς που άπτονται ειδικώς του ευρωπαϊκού χώρου, οι οποίοι επεκτείνουν και ενισχύουν την αποτελεσματικότητα των συμβατικών κανόνων».

115 — Το άρθρο 6 προβλέπει ότι κάθε συμβαλλόμενο κράτος ορίζει μία κεντρική αρχή επιφορτισμένη με την εκπλήρωση των υποχρεώσεων που επιβάλλονται από τη Σύμβαση. Το άρθρο 7 καθορίζει τις αρμοδιότητες και τα καθήκοντα των κεντρικών αρχών. Εν γένει, οφείλουν να συνεργάζονται μεταξύ τους και να προωθούν τη συνεργασία μεταξύ των αρμόδιων υπηρεσιών στα αντίστοιχα κράτη. Ειδικότερα, οφείλουν να λαμβάνουν όλα τα ενδεικνύμενα μέτρα, μεταξύ άλλων, για να εντοπίσουν ένα παιδί και να διασφαλίζουν την εκούσια απόδοση του παιδιού ή να καθιστούν ευχερέστερη τη συμβιβαστική λύση, για να προλαμβάνουν τυχόν νέους κινδύνους για το παιδί, για να παρέχουν ή, κατά τις περιστάσεις, να διευκολύνουν την παροχή νομικής και δικαστικής αρωγής και για να εξασφαλίζουν, σε διοικητικό επίπεδο, την ακίνδυνη επιστροφή του παιδιού.

83. Πέραν ενός παρεμφερούς ορισμού της έννοιας «παράνομη μετακίνηση ή κατακράτηση παιδιού»¹¹⁶, ο κανονισμός Βρυξέλλες Ια περιέχει αρκετές διατάξεις που έχουν τους ίδιους σκοπούς και οι οποίες καλύπτουν, ως εκ τούτου, τα ίδια θέματα με τις διατάξεις αυτές της Συμβάσεως της Χάγης του 1980. Πρόκειται, ιδίως, για το άρθρο 10 του κανονισμού, με το οποίο θεσπίζεται κανόνας ειδικής αρμοδιότητας των δικαστηρίων των κρατών μελών «σε περίπτωση απαγωγής παιδιών»¹¹⁷. το άρθρο 11, το οποίο περιγράφει τις διαδικασίες που πρέπει να τηρηθούν για την «επιστροφή του παιδιού»: τα άρθρα 41 και 42, τα οποία, στο πλαίσιο της αναγνωρίσεως και εκτελέσεως των αποφάσεων που εκδίδονται σε ένα κράτος μέλος, αφορούν την «εκτέλεση αποφάσεων που αφορούν το δικαίωμα επικοινωνίας και την επιστροφή του παιδιού», καθώς και το άρθρο 53, το οποίο ρυθμίζει τη «συνεργασία μεταξύ των κεντρικών αρχών για θέματα γονικής μέριμνας».

84. Παρά τις ομοιότητες των δύο κειμένων, από το προοίμιο του κανονισμού Βρυξέλλες Ια¹¹⁸ προκύπτει ότι σκοπός του κανονισμού αυτού δεν είναι να αντικαταστήσει πλήρως τη Σύμβαση της Χάγης του 1980, αλλά να τη συμπληρώσει. Το κεφάλαιο V του κανονισμού αυτού¹¹⁹ διευθετεί τη σύνδεση μεταξύ των δύο αυτών πράξεων, κατά τέτοιο τρόπο ώστε, στις σχέσεις μεταξύ των κρατών μελών να υπερισχύει ο κανονισμός έναντι της Συμβάσεως, πλην των θεμάτων που καλύπτονται από τη Σύμβαση αυτή και δεν διέπονται από τον κανονισμό.

85. Η επικάλυψη των δύο αυτών νομικών πράξεων είναι σημαντική και ο συνδυασμός τους αρκετά σύνθετος, όπως διαφαίνεται στις διατάξεις του άρθρου 11 του κανονισμού, το οποίο επιδιώκει να επιτύχει σύνθεση μεταξύ δύο διακριτών στόχων, ήτοι μεταξύ της συνέχειας και της αλλαγής. Πρόκειται για το αποτέλεσμα πολιτικού συμβιβασμού μεταξύ, αφενός, των κρατών μελών που έκριναν ότι δεν ήταν απαραίτητη η νομοθετική ρύθμιση στον τομέα αυτό σε επίπεδο Ένωσης και, αφετέρου, εκείνων που υποστήριξαν ότι το σύστημα που καθιερώθηκε με τη Σύμβαση της Χάγης του 1980 έπρεπε να ενισχυθεί, με σκοπό ιδίως την αποτροπή περιπτώσεων καταχρηστικής εφαρμογής της εξαιρέσεως από την αρχή της άμεσης επιστροφής, βάσει του άρθρου 13, στοιχείο β', της εν λόγω Συμβάσεως¹²⁰.

86. Το εδαφικό πεδίο εφαρμογής του κανονισμού Βρυξέλλες Ια διαφέρει, βεβαίως, από εκείνο της Συμβάσεως της Χάγης του 1980, καθόσον περιορίζεται στις σχέσεις μεταξύ των αρχών των κρατών μελών της Ένωσης. Επομένως, οι κανόνες σχετικά με «αποφάσεις σε θέματα γονικής μέριμνας, περιλαμβανομένων των μέτρων προστασίας του παιδιού»¹²¹, όπως διατυπώνονται στον εν λόγω κανονισμό, δεν μπορούν να έχουν εφαρμογή οσάκις διαπιστώνεται ότι για την επιστροφή απαχθέντος παιδιού απαιτείται η κίνηση διαδικασίας συνεργασίας μεταξύ κράτους μέλους και τρίτου κράτους. Εντούτοις, ο εν λόγω κανονισμός είναι δυνατόν να εφαρμόζεται όταν ένα παιδί έχει τη συνήθη

116 — Βλ. άρθρο 2, παράγραφος 11, του κανονισμού Βρυξέλλες Ια.

117 — Κατά τον οποίο, επιτρέπεται η παρέκκλιση από τη διατήρηση της δικαιοδοσίας που απονέμεται κατ' αρχήν στα δικαστήρια του τόπου της συνήθους διαμονής του παιδιού, σύμφωνα με τον γενικό κανόνα του άρθρου 8 του εν λόγω κανονισμού, μόνον εφόσον συντρέχουν αυστηρές προϋποθέσεις.

118 — Σύμφωνα με τη διατύπωση της αιτιολογικής σκέψεως 17 του κανονισμού Βρυξέλλες Ια «[σ]ε περίπτωση παράνομης μετακίνησης ή κατακράτησης παιδιού, η επιστροφή του θα πρέπει να επιτυγχάνεται αμελλητί, και για τον λόγο αυτό θα πρέπει να εξακολουθήσει να ισχύει η Σύμβαση της Χάγης της 25ης Οκτωβρίου 1980 όπως συμπληρώνεται με τις διατάξεις του παρόντος κανονισμού, και ειδικότερα του άρθρου 11 [...]».

119 — Το εν λόγω κεφάλαιο V διέπει τις «Σχέσεις με άλλες νομικές πράξεις». Κατά το άρθρο 60, στοιχείο ε', στις σχέσεις μεταξύ των κρατών μελών, ο κανονισμός αυτός υπερισχύει, μεταξύ άλλων, της συμβάσεως της Χάγης του 1980, στον βαθμό που αφορούν θέματα διεπόμενα απ' αυτόν. Το άρθρο 62 προσθέτει ότι «[ο]ι συμφωνίες και οι συμβάσεις που [δια]λαμβάνονται [...] στα άρθρα 60 και 61 εξακολουθούν να παράγουν αποτελέσματα επί θεμάτων τα οποία δεν ρυθμίζει ο παρών κανονισμός» και ότι «η σύμβαση της Χάγης του 1980, συνεχίζ[ει] να παράγ[ει] αποτελέσματα μεταξύ των κρατών μελών που είναι συμβαλλόμενα μέρη τους, τηρουμένου του άρθρου 60».

120 — Lenaerts, K., «The Interpretation of the Brussels II bis Regulation by the European Court of Justice», στο έργο *Mélanges en hommage à Albert Weitzel*, επιμέλεια L. Weitzel, Pedone, Παρίσι, 2013, σ. 138 και 139, στο οποίο παραπέμπει ο McElevay, P., «The New Child Abduction Regime in the European Union: Symbiotic Relationship or Forced Partnership?», *Journal of Private International Law*, 2005, αριθ. 1, σ. 5 επ., όπου παρατίθενται τα στάδια και οι λόγοι που οδήγησαν στον εν λόγω συμβιβασμό.

121 — Σύμφωνα με τη διατύπωση της αιτιολογικής σκέψεως 5 του κανονισμού Βρυξέλλες Ια.

διαμονή του σε τρίτο κράτος¹²² και, δικαιολογείται, ως εκ τούτου, η παρέμβαση των αρχών του τρίτου κράτους. Επιπλέον, είναι πιθανό η αποδοχή ή όχι της προσχωρήσεως τρίτου κράτους στην εν λόγω Σύμβαση, η οποία αποτελεί το επίμαχο ζήτημα στην υπό κρίση υπόθεση, να επηρεάζει ενδεχομένως ακόμη και τις σχέσεις μεταξύ κρατών μελών. Θα επανέλθω στο ζήτημα αυτό¹²³.

87. Όσον αφορά τη φύση των κοινών κανόνων που απορρέουν από τον κανονισμό αυτό, ιδίως όσον αφορά τον τομέα στον οποίο ο κανονισμός αυτός αλληλεπιδρά με τη Σύμβαση της Χάγης του 1980, συγκεκριμένα δε τον τομέα της απαγωγής παιδιών με διασυνοριακό χαρακτήρα, πρέπει να σημειωθεί ότι οι κανόνες που αφορούν τη διεθνή δικαιοδοσία των δικαστηρίων των κρατών μελών, καθώς και την αμοιβαία αναγνώριση και εκτέλεση των αποφάσεων που εκδίδονται από αυτά, συνιστούν δεσμευτικά μέτρα που επιφέρουν πλήρη και όχι την ελάχιστη δυνατή εναρμόνιση. Ειδικότερα, τα άρθρα 11, παράγραφος 3, και 15, παράγραφος 5, του κανονισμού Βρυξέλλες Ια επιβάλλουν την ταχεία δράση των αρμόδιων αρχών και, ιδίως, την τήρηση της προθεσμίας των έξι εβδομάδων, με ενιαίο τρόπο και υπό όρους αυστηρότερους από εκείνους του άρθρου 11 της Συμβάσεως που έχουν αμιγώς προτρεπτικό χαρακτήρα. Επομένως, η ρυθμιστική εξουσία των κρατών μελών είναι πλέον εξαιρετικά περιορισμένη στα θέματα αυτά.

88. Τέλος, όσον αφορά το περιεχόμενο των εν λόγω κοινών κανόνων, πρέπει να επισημανθεί ότι ορισμένες διατάξεις του κανονισμού Βρυξέλλες Ια περιλαμβάνουν ρητή μνεία στη Σύμβαση της Χάγης του 1980¹²⁴. Πέραν των αναφορών που γίνονται στις αιτιολογικές σκέψεις 17 και 18 του κανονισμού αυτού, στο άρθρο 11, παράγραφοι 1, 2, 4, 6¹²⁵ και 8 του κανονισμού γίνονται παραπομπές στη Σύμβαση, ιδίως στα άρθρα της 12 και 13, λαμβανομένου υπόψη ότι τα δύο αυτά άρθρα της Συμβάσεως και οι εν λόγω διατάξεις του κανονισμού καλύπτουν το ίδιο αντικείμενο, ήτοι τους τρόπους «επιστροφής του παιδιού». Το άρθρο 42, παράγραφος 2, του ίδιου κανονισμού αναφέρεται, επίσης, στο άρθρο 13 της Συμβάσεως της Χάγης του 1980 σχετικά με την εκτελεστότητα αποφάσεως δικαστηρίου του κράτους μέλους που διατάσσει την επιστροφή του παιδιού. Εξ αυτού συνάγεται ότι οι προϋποθέσεις που καθορίζονται με τις εν λόγω διατάξεις της Συμβάσεως πρέπει να τηρούνται, ιδίως από τον δικαιούχο της επιμέλειας που ζητεί την επιστροφή του παιδιού ενώπιον δικαστηρίου κράτους μέλους, βάσει της συνδυασμένης εφαρμογής των δύο αυτών νομικών πράξεων.

89. Λαμβανομένων υπόψη των στοιχείων αυτών, φρονώ ότι ο τομέας της απαγωγής παιδιών με διασυνοριακό χαρακτήρα διέπεται ήδη, τουλάχιστον «σε μεγάλο βαθμό», από τους σχετικούς κοινούς κανόνες του δικαίου της Ένωσης. Συγκεκριμένα, μολονότι οι διατάξεις του κανονισμού Βρυξέλλες Ια και ιδίως του άρθρου του 11 προβλέπουν τη συνέχιση εφαρμογής της Συμβάσεως της Χάγης του 1980 μεταξύ των κρατών μελών, η εφαρμογή αυτή πρέπει πλέον να συνιστά υποχρέωση που απορρέει από το δίκαιο της Ένωσης και υπό το πρίσμα του κανονισμού αυτού, ήτοι σε συνδυασμό με τους ειδικούς κανόνες που αυτός προβλέπει και οι οποίοι υπερσχύουν των διατάξεων της εν λόγω Συμβάσεως στο πλαίσιο αυτό¹²⁶.

122 — Τέτοια περίπτωση μπορεί να είναι η παρέκταση της διεθνούς δικαιοδοσίας δικαστηρίου κράτους μέλους (άρθρο 12) ή εάν το παιδί βρίσκεται στο έδαφος κράτους μέλους (άρθρο 13). Βλ. Devers, A., και Bosse-Platière, H., «Les frontières de l'espace de liberté, de sécurité et de justice en matière familiale», σε *La dimension externe de l'espace de liberté, de sécurité et de justice au lendemain de Lisbonne et de Stockholm: un bilan à mi-parcours*, έργο που αναφέρεται στην υποσημείωση 11, σημείο 11.

123 — Βλ. σημεία 92 επ. της παρούσας γνώμης.

124 — Το άρθρο 5 της προτάσεως κανονισμού του Συμβουλίου για τη διεθνή δικαιοδοσία, την αναγνώριση και εκτέλεση αποφάσεων σε θέματα γονικής μέριμνας, που υπέβαλε η Επιτροπή [COM(2001) 505 τελικό, ΕΕ C 332 Ε, σ. 269], όριζε ότι, σε περίπτωση «απαγωγής παιδιού», «[τ]α αρμόδια δικαστήρια σύμφωνα με το άρθρο 3 ασκούν τη διεθνή δικαιοδοσία τους σύμφωνα με τη Σύμβαση της Χάγης [του 1980]».

125 — Παράγραφος 6 της οποίας το περιεχόμενο πρέπει να συγκριθεί με εκείνο της αιτιολογικής σκέψεως 18 του εν λόγω κανονισμού.

126 — Δυνάμει του άρθρου 61 του εν λόγω κανονισμού. Ως προς το ότι η λειτουργία των διατάξεων της Συμβάσεως της Χάγης του 1980 μεταβάλλεται όσον αφορά τις σχέσεις μεταξύ των κρατών μελών, βλ. McEleavey, P., ό.π. στην υποσημείωση 120, ειδικότερα σ. 18 επ., καθώς και Gonzalez Beilfuss, C., «EC Legislation in Matters of Parental Responsibility and Third States», στο *International Civil Litigation in Europe and Relations with Third States*, επιμέλεια A. Nuyts και N. Watté, Bruylant, Βρυξέλλες, 2005, σ. 493 επ., ιδίως σημείο 15.

90. Εξάλλου, το περιεχόμενο και το πεδίο εφαρμογής των διατάξεων της Συμβάσεως διαφέρουν, καθόσον ο κανονισμός Βρυξέλλες Ια εισήγαγε σύστημα κατανομής των αρμοδιοτήτων και συνεργασίας μεταξύ των αρχών των κρατών μελών το οποίο είναι ενισχυμένο και ταυτόχρονα βελτιωμένο σε σχέση με τους μηχανισμούς της Συμβάσεως αυτής, δεδομένων των ανεπαρκειών που είχαν παρατηρηθεί στους μηχανισμούς αυτούς παρά την πραγματική συνεισφορά τους¹²⁷. Τα κύρια μέσα των οποίων έκανε χρήση ο νομοθέτης της Ένωσης για τον σκοπό αυτό ήταν τέσσερα¹²⁸. Πρώτον, οι περιπτώσεις κατά τις οποίες επιτρέπεται η απόρριψη αιτήσεως περί άμεσης επιστροφής έχουν διαμορφωθεί κατά τρόπο περιοριστικό¹²⁹. Δεύτερον, ακόμη και σε περίπτωση απορρίψεως της αιτήσεως περί επιστροφής, δυνάμει του άρθρου 13 της Συμβάσεως, τα δικαστήρια του κράτους μέλους προελεύσεως του παιδιού έχουν τελικώς διεθνή δικαιοδοσία να αποφανθούν επί της ουσίας σχετικά με το δικαίωμα επιμέλειας, προκειμένου να αποθαρρυνθεί, εάν είναι δυνατόν, ο απαγωγέας και, εν πάση περιπτώσει, να μην τύχει ευνοϊκής μεταχειρίσεως από δικαστικής απόψεως¹³⁰. Τρίτον, προβλέφθηκε η σύντμηση της διάρκειας της διαδικασίας. Τέταρτον, δεν απαιτείται η κήρυξη της εκτελεστότητας των αποφάσεων σχετικά με το δικαίωμα επικοινωνίας και την επιστροφή παιδιού κατόπιν απαγωγής, οι οποίες είναι εκτελεστές και για τις οποίες έχει εκδοθεί σχετικώς πιστοποιητικό από τα δικαστήρια του κράτους μέλους που τις έχουν εκδώσει. Επιπλέον, αποδίδεται μεγαλύτερη σημασία στην ακρόαση του παιδιού από ό,τι στη Σύμβαση της Χάγης του 1980¹³¹.

91. Φρονώ, επομένως ότι, στο μέτρο αυτό, πληρούται μία από τις εγγενείς προϋποθέσεις της τρίτης περιπτώσεως του άρθρου 3, παράγραφος 2, ΣΛΕΕ, όπως αυτές έχουν καθορισθεί από την νομολογία του Δικαστηρίου. Απομένει να εξεταστεί η τελευταία από αυτές τις προϋποθέσεις, η οποία αφορά τις επιπτώσεις που ενδέχεται να έχουν οι διεθνείς συμφωνίες τις οποίες αφορά η αίτηση γνωμοδοτήσεως, επί των κοινών κανόνων που υφίστανται στον τομέα που καλύπτεται από αυτούς.

3. Ο κίνδυνος επηρεασμού των κοινών αυτών κανόνων από τις εν λόγω διεθνείς συμφωνίες

92. Όπως έχει προμνησθεί¹³², η ύπαρξη και μόνον κοινών κανόνων που ήδη διέπουν σε μεγάλο βαθμό τον τομέα στον οποίο εφαρμόζονται οι οικείες διεθνείς συμφωνίες, δεν αρκεί αφ' εαυτής για να θεμελιώσει την αποκλειστική εξωτερική αρμοδιότητα της Ένωσης. Είναι επίσης απαραίτητο οι συμφωνίες αυτές να έχουν αρνητικό αντίκτυπο, ο οποίος συνίσταται στον κίνδυνο να επηρεάσουν τους κανόνες αυτούς ή να μεταβάλουν το περιεχόμενό τους, κατά την έννοια του άρθρου 3, παράγραφος 2, ΣΛΕΕ, ακόμη και αν δεν υφίσταται επί της ουσίας αντίθεση μεταξύ αυτών. Ο κίνδυνος αυτός μπορεί, εντούτοις, να υφίσταται απλώς και μόνον επειδή οι διεθνείς αυτές συμφωνίες περιέχουν διατάξεις που συνδέονται στενά με τους εν λόγω κοινούς κανόνες. Είναι πράγματι πιθανό η ύπαρξη των δεσμών αυτών να δυσχεραίνει τη διασφάλιση της ορθής εφαρμογής και της πρακτικής αποτελεσματικότητας των διατάξεων του δικαίου της Ένωσης.

127 — Ένας από τους κινητήριους μοχλούς της πρωτοβουλίας που είχε ως αποτέλεσμα τη θέσπιση των κοινοτικών κανόνων στον τομέα αυτό ήταν η διαπίστωση ορισμένων ορίων όσον αφορά την αποτελεσματικότητα εφαρμογής της Συμβάσεως της Χάγης του 1980 μεταξύ των κρατών μελών (βλ. Tenreiro, M., «L'espace judiciaire européen en matière de droit de la famille — Le nouveau règlement 'Bruxelles II'», σε *Le nouveau droit communautaire du divorce et de la responsabilité parentale*, ό.π. στην υποσημείωση 114, σ. 40 και σ. 45 επ., καθώς και η πρωτοβουλία που αναφέρεται στην αιτιολογική σκέψη 4 του κανονισμού Βρυξέλλες Ια).

128 — Βλ. ιδίως, αιτιολογικές σκέψεις 17 και 18 καθώς και άρθρα 11, 41 και 42 του κανονισμού Βρυξέλλες Ια. Βλ. Fulchiron, H., ό.π. στην υποσημείωση 114, σ. 231 επ.

129 — Σύμφωνα με τη δυνατότητα της περιφερειακής παρεκκλίσεως που προβλέπεται στο άρθρο 36 της Συμβάσεως της Χάγης του 1980.

130 — Βλ. άρθρο 11, παράγραφος 8, του κανονισμού Βρυξέλλες Ια. Πρόκειται για την κύρια καινοτομία που εισήγαγε ο κανονισμός (βλ. Armstrong, S., «L'articulation des règlements communautaires et des conventions de La Haye», στο *Le nouveau droit communautaire du divorce et de la responsabilité parentale*, ό.π. στην υποσημείωση 114, σ. 117; Devers, A., και Bosse-Platière, H., ό.π. στην υποσημείωση 122, σ. 42· καθώς και Mellone, M., «Les instruments européens de coopération judiciaire civile et les conventions internationales signées par les États membres: quelle coordination?», σε *La dimension externe de l'espace de liberté, de sécurité et de justice au lendemain de Lisbonne et de Stockholm: un bilan à mi-parcours*, ό.π. στην υποσημείωση 11, σ. 257).

131 — Armstrong, S., ό.π. στην υποσημείωση 130, σ. 114. Βλ., ιδίως, άρθρα 11, παράγραφοι 2, 23, 41 και 42 του εν λόγω κανονισμού.

132 — Βλ., ιδίως, σημείο 72 της παρούσας γνώμης.

93. Στην προκειμένη περίπτωση, μεταξύ των δύο νομικών πράξεων υφίστανται πλείονες σύνδεσμοι που θα μπορούσαν να εγείρουν ζητήματα επηρεασμού. Αυτό ισχύει ιδιαίτερα λαμβανομένων υπόψη των πιθανών αλληλεπιδράσεων μεταξύ του άρθρου 11 του κανονισμού Βρυξέλλες Ια και των άρθρων 12 και 13 της Συμβάσεως της Χάγης του 1980, δεδομένου ότι οι κανόνες που ορίζονται στις παραγράφους 2 έως 8 του άρθρου 11 είτε αντικαθιστούν τα σχετικά άρθρα της Συμβάσεως είτε ρυθμίζουν αυστηρώς την εφαρμογή τους¹³³. Όπως τόνισε η Επιτροπή, τεκμηριώνοντας τη θέση της¹³⁴, οι δυσχέρειες δεν είναι αμιγώς υποθετικές, αλλά θα μπορούσαν να ανακύψουν στην πράξη υπό διάφορες περιστάσεις.

94. Το γεγονός ότι η μεμονωμένη αποδοχή από έκαστο κράτος μέλος της προσχωρήσεως τρίτου κράτους μπορεί να έχει ως αποτέλεσμα τη μη ομοιόμορφη αντιμετώπιση των διεθνών απαγωγών παιδιών, δεν είναι κατά την άποψή μου ευθέως προβληματικό. Πράγματι, η μη ομοιόμορφη αυτή αντιμετώπιση ενυπάρχει στο σύστημα της Συμβάσεως της Χάγης του 1980, δεδομένου ότι η Σύμβαση αυτή προβλέπει ότι τα αποτελέσματα της προσχωρήσεως νέου συμβαλλόμενου κράτους έναντι ήδη συμβαλλόμενου εξαρτώνται από την εκ μέρους του δευτέρου αποδοχή της προσχωρήσεως, εκ του οποίου συνάγεται ότι η εφαρμογή των διατάξεων της υλοποιείται βάσει διμερών σχέσεων. Επιπλέον, από τη σκοπιά του δικαίου της Ένωσης, η διαφορά των καθεστώτων προκύπτει από το γεγονός ότι το Βασίλειο της Δανίας δεν έχει ενταχθεί στο σύστημα που προβλέπεται από τον κανονισμό Βρυξέλλες Ια¹³⁵, πράγμα που σημαίνει ότι, σε περίπτωση διασυνοριακής απαγωγής, η Σύμβαση είναι αυτή που ισχύει στις σχέσεις του με τα άλλα κράτη μέλη και όχι ο κανονισμός, ως εάν να επρόκειτο για τρίτο κράτος.

95. Εντούτοις, φρονώ ότι, εάν μόνον ορισμένα κράτη μέλη αποδέχονται την προσχώρηση τρίτου κράτους στη Σύμβαση της Χάγης του 1980, οι αλληλεπιδράσεις μεταξύ των δύο αυτών νομικών πράξεων είναι πιθανό να περιπλεχθούν ως προς τις σχέσεις μεταξύ των κρατών μελών.

96. Ειδικότερα, ο απλουστευμένος μηχανισμός για την αναγνώριση και την εκτέλεση των αποφάσεων που εκδίδονται σε άλλο κράτος, όπως προβλέπεται στον κανονισμό Βρυξέλλες Ια, ιδίως δε η κατάργηση της κηρύξεως της εκτελεστότητας των πιστοποιημένων αποφάσεων περί επιστροφής, βασίζεται στον «ακρογωνιαίο λίθο για τη δημιουργία ενιαίου δικαστικού χώρου» που αποτελεί την αρχή της αμοιβαίας εμπιστοσύνης μεταξύ των εννόμων τάξεων των κρατών μελών, ιδίως όσον αφορά την ισοδυναμία της δικαστικής προστασίας που αυτές προσφέρουν, μια αρχή που προσιδιάζει στην Ένωση¹³⁶. Αντιθέτως, οι σχέσεις μεταξύ των δικαστηρίων του κράτους αναγνώρισεως και εκείνων του κράτους προελεύσεως συχνά αντιστρέφονται όταν, στο πλαίσιο της εκάστοτε υποθέσεως, απαιτείται η αλληλεπίδραση με τρίτα κράτη, ιδίως στο πλαίσιο του συστήματος που θεσπίστηκε από τη Σύμβαση της Χάγης του 1980 για να εκτιμηθεί κατά πόσον η επιστροφή του παιδιού στη χώρα όπου διέμενε αποβαίνει προς το συμφέρον του παιδιού¹³⁷.

133 — Devers, A., και Bosse-Platière, H., όπ.π. στην υποσημείωση 122, σ. 29 επ., ιδίως σ. 41.

134 — Επεξηγήσεις που η Επιτροπή εξέθεσε στα σημεία 78 και 79 της αιτήσεως γνωμοδοτήσεως, καθώς και κατά την επ' ακροατηρίου συζήτηση. Βλ. επίσης τα παραδείγματα που παρέθεσε στις γραπτές παρατηρήσεις του το Ευρωπαϊκό Κοινοβούλιο.

135 — Βλ. υποσημείωση 13 της παρούσας γνώμης. Βλέπε επίσης, όσον αφορά τον κανονισμό (ΕΚ) 44/2001 του Συμβουλίου, της 22ας Δεκεμβρίου 2000, για τη διεθνή δικαιοδοσία, την αναγνώριση και την εκτέλεση αποφάσεων σε αστικές και εμπορικές υποθέσεις (ΕΕ 2001, L 12, σ. 1) και γνωμοδότηση 1/03 (ΕΥ:C:2006:81, σημεία 7, 14, 23 και 135).

136 — Βλ. αιτιολογικές σκέψεις 2 και 21 του εν λόγω κανονισμού. Ο Μ. Tenreiro επισημαίνει ορθώς ότι «το νέο κοινοτικό καθεστώς αντιμετώπισεως υποθέσεων απαγωγής παιδιών [...] βασίζεται στην αρχή της αμοιβαίας εμπιστοσύνης και της ενισχυμένης συνεργασίας μεταξύ των κρατών μελών. Ένα τέτοιο καθεστώς δεν θα ήταν ούτε εφικτό και ενδεχομένως ούτε και ευκαταίο σε ένα οικογενειακό πλαίσιο (όπ.π. στην υποσημείωση 127, σ. 47).

137 — Lenaerts, K., όπ.π. στην υποσημείωση 120, σ. 131, σημείωση 12, και σ. 151.

97. Πρωτίστως, ένα από τα βασικά στοιχεία του συστήματος συνεργασίας που καθιερώνεται με τη Σύμβαση αυτή είναι ο ρόλος των κεντρικών αρχών, κατά τα άρθρα 6 και 7 της Συμβάσεως της Χάγης του 1980¹³⁸. Επομένως, όπως ορθώς επισημαίνεται στις οικείες προτάσεις αποφάσεων της Επιτροπής¹³⁹, απαραίτητη προϋπόθεση για την αποδοχή από κράτος μέλος της προσχωρήσεως τρίτης χώρας είναι το μελλοντικό αυτό συμβαλλόμενο μέρος να έχει ορίσει μια κεντρική αρχή η οποία να είναι επιφορτισμένη, μεταξύ άλλων, με την παροχή βοήθειας στους ευρωπαίους πολίτες σε περίπτωση παράνομης μετακινήσεως παιδιού προς το τρίτο αυτό κράτος.

98. Φρονώ ότι οι μηχανισμοί για την αντιμετώπιση των απαγωγών παιδιών που θεσπίζονται με τον κανονισμό Βρυξέλλες Ια σε συνδυασμό με τη Σύμβαση της Χάγης του 1980 τίθενται σε κίνδυνο σε περίπτωση κατά την οποία κάθε κράτος μέλος είναι ελεύθερο να καθορίζει τις προϋποθέσεις υπό τις οποίες αποδέχεται την προσχώρηση τρίτου κράτους στη Σύμβαση. Φρονώ ότι είναι σημαντικό να προβλέπεται η δυνατότητα ελέγχου της αξιοπιστίας ενός τρίτου κράτους, το οποίο προσχωρεί με την προοπτική της δικαστικής και διοικητικής συνεργασίας, ο οποίος θα διενεργείται στο πλαίσιο κοινής και συντονισμένης αξιολογήσεως από το Συμβούλιο¹⁴⁰ κατόπιν προτάσεως της Επιτροπής. Ελλείψει προσπάθειας για συντονισμένη δράση, θα υπάρχει κίνδυνος να θιγούν η ενιαία και ομοιόμορφη εφαρμογή των διατάξεων του κανονισμού Βρυξελλών Ια και η εύρυθμη λειτουργία του συστήματος που καθιερώνει ο κανονισμός αυτός, ενδεχόμενο που θα έθιγε την πλήρη αποτελεσματικότητα των κανόνων του δικαίου της Ένωσης, βάσει των κριτηρίων εκτιμήσεως που έχει ορίσει το Δικαστήριο¹⁴¹.

99. Θα ήθελα να προσθέσω ότι, σύμφωνα με το καθήκον πίστεως έναντι της Ένωσης το οποίο οφείλουν να τηρούν, βάσει του άρθρου 4, παράγραφος 3, ΣΕΕ, τα κράτη μέλη είναι υποχρεωμένα να απέχουν από τη σύναψη συμφωνίας με τρίτες χώρες η οποία θα μπορούσε επηρεάσει κατά τέτοιο αρνητικό τρόπο τους κοινούς κανόνες. Πράγματι, το γεγονός ότι η αποκλειστική εξωτερική αρμοδιότητα έχει ανατεθεί στην Ένωση συμμετρικά σε τομείς όπου έχει εγκρίνει κανόνες δυνάμει της εσωτερικής της αρμοδιότητας σκοπεί, μεταξύ άλλων, να αποτρέψει το ενδεχόμενο τα κράτη μέλη να μπορούν να αποδυναμώσουν τη δράση της Ένωσης ή και να εναντιωθούν σε αυτή με εξωτερικά μέσα¹⁴². Η αναγκαιότητα της πίστεως αυτής είναι ακόμη μεγαλύτερη σε περίπτωση, όπως εν προκειμένω, κατά την οποία μόνο τα κράτη μέλη μπορούν να συνάπτουν διεθνείς συμφωνίες που άπτονται των τομέων αυτών¹⁴³.

100. Όσον αφορά τις προβλέψιμες προοπτικές εξελίξεως του δικαίου της Ένωσης, κατά την έννοια της γνωμοδοτήσεως 1/03¹⁴⁴, δεν μπορεί να αποκλειστεί το ενδεχόμενο να τροποποιηθεί ο κανονισμός Βρυξέλλες Ια κατά τέτοιο τρόπο ώστε το πεδίο εφαρμογής του να επεκταθεί σε καταστάσεις εξωτερικές ως προς την Ένωση, όπως του κανονισμού 44/2001, γνωστού ως «Βρυξέλλες Ι», οι

138 — Βλ. υποσημείωση 115 της παρούσας γνώμης.

139 — Βλ., μεταξύ άλλων, την πρόταση αποφάσεως του Συμβουλίου σχετικά με τη δήλωση αποδοχής από τα κράτη μέλη, προς το συμφέρον της Ευρωπαϊκής Ένωσης, της προσχώρησης της Γκαμπόν στη Σύμβαση της Χάγης του 1980 για τα αστικά θέματα της διεθνούς απαγωγής παιδιών [COM(2011) 904 τελικό, σ. 3, 5 (αιτιολογική σκέψη 13) και 6 (άρθρο 1)], όπου τονίζεται ότι, «[ω]στόσο, δεδομένου ότι οι διατάξεις της σύμβασης [της Χάγης] του 1980 μπορούν να τεθούν πλήρως σε εφαρμογή μόνον όταν ένα συμβαλλόμενο μέρος έχει ορίσει κεντρική αρχή βάσει του άρθρου 6 της εν λόγω σύμβασης, η δήλωση αποδοχής θα πρέπει να πραγματοποιηθεί αφού η Γκαμπόν ορίσει τέτοια κεντρική αρχή».

140 — Η ανάγκη ενός τέτοιου συντονισμού σε περίπτωση συνάψεως συμφωνίας μεταξύ κράτους μέλους και τρίτου κράτους που αφορά τη σφαίρα της αποκλειστικής αρμοδιότητας της Ένωσης ενέπνευσε, μεταξύ άλλων, την έγκριση του κανονισμού 644/2009 (βλ. αιτιολογική σκέψη 8).

141 — Βλ. γνωμοδότηση 1/03 (EU:C:2006:81, σκέψη 128).

142 — Το εν λόγω καθήκον πίστεως συνεπάγεται, αφενός, ότι, ακόμη και όταν διατηρούν το δικαίωμα να συνομολογούν συμφωνίες με τρίτα κράτη, τα κράτη μέλη δεν παρακωλύουν την άσκηση των αρμοδιοτήτων της Ένωσης και, αφετέρου, ότι απέχουν από το να θέτουν σε κίνδυνο την πραγματοποίηση των σκοπών των Συνθηκών, περιλαμβανομένων των δεσμεύσεων που αναλαμβάνονται στο πλαίσιο της συμμετοχής τους σε διεθνή οργανισμό (βλ. απόφαση Επιτροπή κατά Ελλάδας, EU:C:2009:81, σκέψεις 29 και 30· Neframi, E., «Renforcement des obligations des États membres dans le domaine des relations extérieures», *Revue trimestrielle de droit européen*, 2009, σ. 601 επ., καθώς και προτάσεις της γενικής εισαγγελέα E. Sharpston στην υπόθεση Επιτροπή κατά Συμβουλίου, EU:C:2014:224, σημείο 98).

143 — Γνωμοδότηση 2/91 (EU:C:1993:106, σημεία 10, 37 και 38).

144 — Όπ.π. (σημείο 126).

διατάξεις του οποίου έχουν αναδιατυπωθεί¹⁴⁵ προς αυτή την κατεύθυνση¹⁴⁶. Θα ήταν, μάλιστα, σκόπιμο τα ενισχυμένα μέτρα για την προστασία κατά των διασυνοριακών απαγωγών που λαμβάνονται στο πλαίσιο της Ένωσης να μην εισάγουν διακρίσεις εις βάρος των παιδιών που έχουν τη συνήθη διαμονή τους εκτός του εδάφους της Ένωσης¹⁴⁷. Θα πρέπει, ωστόσο, να υφίσταται επίσης ένας επαρκής βαθμός εμπιστοσύνης στο δικαστικό σύστημα των οικείων τρίτων κρατών, κάτι που θα πρέπει να διαπιστώνεται κατόπιν διαβουλεύσεως¹⁴⁸.

101. Κατά τη γνώμη μου, το σύστημα για την αντιμετώπιση των διασυνοριακών απαγωγών παιδιών που τέθηκε σε εφαρμογή με τον κανονισμό Βρυξέλλες Ια θα μπορούσε να επηρεαστεί σημαντικά από την επέκταση του μηχανισμού συνεργασίας που προβλέπεται στη Σύμβαση της Χάγης του 1980 σε νέα τρίτα κράτη. Πράγματι, η εν λόγω Σύμβαση έχει ενσωματωθεί, σε ορισμένο βαθμό, στον κανονισμό αυτό¹⁴⁹, με συνέπεια το ζήτημα του ποια από τα τρίτα κράτη που προσχωρούν στη Σύμβαση γίνονται αποδεκτά να μην είναι αδιάφορο από την άποψη της αναπτύξεως του δικαίου της Ένωσης¹⁵⁰.

102. Τέλος, πρέπει να σημειωθεί ότι ακόμη και αν γίνει δεκτό ότι η Σύμβαση της Χάγης του 1980 λειτουργεί με βάση μια δέσμη διμερών σχέσεων μεταξύ των συμβαλλομένων κρατών, τυχόν αλλαγές στο κείμενο της τελευταίας θα απαιτούσαν την ομόφωνη συναίνεση του συνόλου των κρατών αυτών. Επομένως, κάθε νέα προσχώρηση στη Σύμβαση αυτή είναι πιθανό να αυξήσει τον αριθμό των μερών με τα οποία τα κράτη μέλη της Ένωσης θα πρέπει να διαπραγματευτούν και να καταλήξουν σε συναίνεση, σε περίπτωση κατά την οποία η Ένωση εκφράσει τη βούλησή της να τροποποιηθεί το περιεχόμενο της Συμβάσεως. Δεδομένου ότι η αποδοχή της προσχωρήσεως τρίτου κράτους δημιουργεί μια νέα πολιτική κατάσταση και μεταβάλλει τις παραμέτρους της αλληλεπιδράσεως μεταξύ του κανονισμού Βρυξελλών Ια και της Συμβάσεως αυτής, θεωρώ εξέχουσας σημασίας τη δυνατότητα ασκήσεως μιας μορφής κοινού δικαιώματος παρακολουθήσεως στο πλαίσιο της Ένωσης όσον αφορά την αποδοχή των τρίτων κρατών που προσχωρούν στη Σύμβαση αυτή, ιδίως όσον αφορά την ικανότητα των τελευταίων να εκπληρώσουν τις υποχρεώσεις που υπέχουν από τη Σύμβαση, καθώς και την πολιτική τους βούληση να συνεργαστούν δεόντως με την Ένωση.

103. Δεδομένου ότι το αντικείμενο της Συμβάσεως της Χάγης του 1980 αφορά τομέα που καλύπτεται ήδη σε μεγάλο βαθμό από κοινούς κανόνες, το πρακτικό αποτέλεσμα των οποίων μπορεί να θίγεται από διεθνείς συμφωνίες, όπως οι υπό κρίση, η εκ μέρους της Ένωσης άσκηση της εσωτερικής αρμοδιότητάς της έχει ως συνέπεια να της απονέμεται αποκλειστική εξωτερική αρμοδιότητα στον τομέα αυτό. Επομένως, τα κράτη μέλη πρέπει να αποδέχονται την προσχώρηση τρίτου κράτους στη Σύμβαση αυτή προς το συμφέρον της Ένωσης και κατά τρόπο συντονισμένο.

145 — Κανονισμός (ΕΕ) 1215/2012 του Ευρωπαϊκού Κοινοβουλίου και του Συμβουλίου, της 12ης Δεκεμβρίου 2012, για τη διεθνή δικαιοδοσία, την αναγνώριση και την εκτέλεση αποφάσεων σε αστικές και εμπορικές υποθέσεις (ΕΕ L 351, σ. 1).

146 — Για τον σκοπό αυτό, θεσπίστηκε ότι ορισμένοι κανόνες περί διεθνούς δικαιοδοσίας θα εφαρμόζονται ακόμη και όταν ο εναγόμενος έχει την κατοικία του σε τρίτο κράτος (αιτιολογική σκέψη 14 του κανονισμού 1215/2012), ενώ εισήχθη και ένας μηχανισμός με τον οποίο επιτρέπεται στα δικαστήρια των κρατών μελών να λαμβάνουν υπόψη τις διαδικασίες που εκκρεμούν ενώπιον δικαστηρίων τρίτων κρατών (αιτιολογικές σκέψεις 23 και 24 και άρθρα 33 και 34 του εν λόγω κανονισμού).

147 — Συναφώς, Armstrong, S., όπ.π. στην υποσημείωση 130, σ. 118.

148 — Βλ. Lambrecht, I., όπ.π. στην υποσημείωση 11, σημείο 36.

149 — Βλ., επίσης, υποσημείωση 114 της παρούσας γνώμης.

150 — Στον βαθμό που αποτελεί αναπόσπαστο τμήμα του, οποιαδήποτε τροποποίηση που επηρεάζει τη Σύμβαση της Χάγης του 1980 είναι πιθανό να επηρεάσει τον κανονισμό Βρυξέλλες Ια και να υπονομεύσει τη συνεπή εφαρμογή του. Ομοίως, το άρθρο 4, παράγραφος 2, στοιχείο γ', του κανονισμού 664/2009 προβλέπει ότι, για να αξιολογήσει η Επιτροπή κατά πόσον ένα κράτος μέλος μπορεί να αρχίσει επίσημες διαπραγματεύσεις με τρίτο κράτος, πρέπει να διασφαλίσει, μεταξύ άλλων, ότι «η προβλεπόμενη συμφωνία δεν υπονομεύει το αντικείμενο και το σκοπό της κοινοτικής πολιτικής εξωτερικών σχέσεων που έχει αποφασίσει η Κοινότητα».

104. Φρονώ ότι το συμπέρασμα αυτό επιβάλλεται, καίτοι είναι υπαρκτός ο κίνδυνος να αποβεί εις βάρος των απαχθέντων παιδιών τυχόν καθυστέρηση της διεθνούς συνεργασίας, λόγω των δυσχερειών που ενδέχεται να ανακύψουν στην προσπάθεια ταχείας οριστικοποίησης μιας τέτοιας συντονισμένης αποδοχής, καθόσον η οριοθέτηση του πεδίου αποκλειστικής αρμοδιότητας της Ένωσης τελείται μόνο βάσει αντικειμενικών κριτηρίων¹⁵¹.

105. Κατά συνέπεια, προτείνω στο Δικαστήριο να απαντήσει στο ερώτημα που τέθηκε από την Επιτροπή, εντός των ορίων του παραδεκτού της αιτήσεως γνωμοδοτήσεως, με καταφατικό τρόπο, ήτοι προς την κατεύθυνση της αποκλειστικής εξωτερικής αρμοδιότητας της Ένωσης.

VI – Πρόταση

106. Για τους προεκτεθέντες λόγους, προτείνω στο Δικαστήριο:

- να κηρύξει παραδεκτή την αίτηση γνωμοδοτήσεως που υπέβαλε η Ευρωπαϊκή Επιτροπή κατά το μέτρο που αφορά τις δηλώσεις των κρατών μελών, εξαιρουμένου του Βασιλείου της Δανίας, σχετικά με την αποδοχή της προσχωρήσεως στη Σύμβαση της Χάγης, της 25ης Οκτωβρίου 1980, για τα αστικά θέματα της διεθνούς απαγωγής παιδιών, των τρίτων κρατών που αποτελούν το αντικείμενο της αιτήσεως αυτής, που δεν είχαν ακόμη υποβληθεί κατά την ημέρα υποβολής της αιτήσεως, και
- να απαντήσει στο υποβληθέν ερώτημα ότι η αποδοχή τρίτου κράτους στην εν λόγω Σύμβαση της Χάγης εμπίπτει στην αποκλειστική αρμοδιότητα της Ευρωπαϊκής Ένωσης.

151 — Πράγματι, στη γνωμοδότηση 1/08 (EU:C:2009:739, σκέψη 127), το Δικαστήριο υπενθύμισε ότι «έχει ήδη κρίνει ότι το ζήτημα της κατανομής αρμοδιοτήτων δεν μπορεί να διευθετείται με γνώμονα τυχόν δυσχέριες που θα μπορούσαν να ανακύψουν κατά τη διαχείριση των οικείων συμφωνιών (γνωμοδότηση 1/94, [EU:C:1994:384], σκέψη 107· βλ. επίσης, συναφώς, γνωμοδότηση 2/00, [EU:C:2001:664], σκέψη 41) [...] [ή] τυχόν δυσχέριες αναγόμενες στη σύναψη συμφωνιών».